

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 12 maj justerades.

§ 2 Anmälan om faktapromemorior

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2016/17:FPM88 Direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare *KOM(2017) 252*, *KOM(2017) 253* till arbetsmarknadsutskottet

2016/17:FPM89 En europeisk pelare för sociala rättigheter *KOM(2017) 251*, *KOM(2017) 250* till arbetsmarknadsutskottet

2016/17:FPM90 Diskussionsunderlag om Europas sociala dimension *KOM(2017) 206* till arbetsmarknadsutskottet

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2016/17:194 till socialutskottet

Motion

2016/17:3747 till justitieutskottet

EU-dokument

KOM(2017) 256 till näringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 27 juli*.

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Utbildningsutskottets betänkande

2016/17:UbU22 En skyldighet att erbjuda lovskola

Prot. 2016/17:119
2 juni

Konstitutionsutskottets betänkanden och utlåtande
2016/17:KU23 Förebyggande av våldsbejakande extremism
2016/17:KU21 Behandlingen av riksdagens skrivelser
2016/17:KU28 Vissa frågor om kommersiell radio
2016/17:KU25 Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder
2016/17:KU26 Indelning i utgiftsområden
2016/17:KU12 Granskning av meddelande om EU:s stöd till förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism

Skatteutskottets betänkande
2016/17:SkU32 Redovisning av skatteutgifter 2017

Civilutskottets betänkande
2016/17:CU18 Skärpt ansvar för fartygsvrak

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2016/17:AU13 Insatsen Förberedande och orienterande utbildning

*Svar på
interpellationer*

§ 5 Svar på interpellationerna 2016/17:474 och 516 om skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda

Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig vilka åtgärder regeringen och jag avser att vidta för att minska arbetslösheten och om jag anser att den ökade arbetslösheten är ett problem.

Niklas Wykman har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska skillnaderna i sysselsättning mellan invandrare och svenskfödda.

Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 200 000 personer. Omkring 70 procent av sysselsättningsökningen har tillkommit bland utrikes födda, och sysselsättningsgraden bland utrikes födda är nu den högsta sedan man började mäta. Den officiella arbetslöshetsstatistiken från SCB visar att arbetslösheten fortsätter att minska. I april uppgick arbetslösheten till 6,6 procent, jämfört med 7,0 procent ett år tidigare.

Vi ser samtidigt en ökning av antalet inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Det är en väntad utveckling i spåren av det mycket stora flyktingmottagandet under 2015. Ett stort antal nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd skrivs nu in i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag för att där få del av de insatser som krävs för att komma i arbete på en för dem ny arbetsmarknad.

Att fortsätta att höja sysselsättningsgraden bland utrikes födda, i synnerhet kvinnor, och att bryta långvarig arbetslöshet är högt prioriterade frågor för regeringen. Vi har genomfört en rad åtgärder och avser att göra mer för att fler ska komma i arbete.

Tiden i etableringsuppdraget ska användas effektivt, och nyanlända kvinnor och män ska få del av anpassade insatser för att komma i arbete. Regeringen har därför överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om ett nytt regelverk för etableringsuppdraget. Det nya regelverket syftar till minskad administration, ger ökade förutsättningar för flexibilitet och stärker Arbetsförmedlingens möjligheter att ställa krav på individen.

Regeringen förutsätter att riksdagen i juni ställer sig bakom dessa viktiga förändringar i etableringsuppdraget som är avsedda att träda i kraft den 1 januari 2018.

Sverige har tidigare inte stått tillräckligt väl rustat för att effektivt främja nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället. Därför har regeringen tagit en rad initiativ för ett mer sammanhållet och systematiskt arbetssätt med mottagande och etablering. En bosättningslag har införts som innebär ett jämnare mottagande av nyanlända i kommunerna, där hänsyn tas till arbetsmarknadsläge och befolkningsstorlek men också samlat mottagande i kommunen.

Tidiga insatser till asylsökande har stärkts, etableringsinsatser har utvecklats och etableringsuppdraget kommer att effektiviseras. Vägar till utbildning har stärkts och stärks ytterligare genom det studiestartsstöd som i juli 2017 införs för arbetslösa med kort utbildning. Genom extratjänster och moderna beredskapsjobb har möjligheten till arbete stärkts för den som står långt ifrån arbetsmarknaden, och vi ser att dessa utvecklas i god takt. Regeringen ser också över de subventionerade anställningarna för att göra dem enklare och mer träffsäkra.

Regeringens åtgärder syftar till att korta vägen till arbete för nyanlända och arbetslösa och till att lägga en grund för att möta den stora efterfrågan på arbetskraft som råder.

Anf. 2 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det har ju ännu inte gått lika illa som förra gången Ylva Johansson var arbetsmarknadsminister, men låt oss ändå påminna oss om vad Ylva Johansson är kapabel till att åstadkomma.

Förra gången Ylva Johansson var arbetsmarknadsminister var var tionde person i arbetsför ålder, mellan 18 och 64 år, förtidspensionerad. Då hade Ylva Johansson och hennes regering inrättat bonusar på Försäkringskassan för att så snabbt som möjligt förtidspensionera så många människor som möjligt.

Ylva Johansson lyckades alltså trycka ut var tionde person i förtidspension. Det är värt att komma ihåg, herr talman, när man nu hör de åtgärder som Ylva Johansson rabblar upp och vilka konsekvenser de kommer att få.

Herr talman! Den här debatten kommer att handla om två kända svenska uttryck: lögn, förbannad lögn och statistik samt nöjd, nöjdare och Ylva Johansson.

Att skryta med jobbtillväxt i en stark högkonjunktur är som att skryta med att man inte behöver trampa i nedförsbacke när man cyklar. Det är en anmärkningsvärd nöjdhet från arbetsmarknadsministern.

Nöjdheten är anmärkningsvärd av minst tre skäl. Det första är att Finansdepartementet dömer ut arbetsmarknadsministerns egen jobbpolitik. I Finansdepartementets budget står det tydligt att den politik som bedrivs inte sänker jämviktsarbetslösheten, det vill säga den politik som Ylva Johansson talar om leder enligt regeringens egna beräkningar inte till någon minskning av arbetslösheten i Sverige. Det är bara konjunkturen som driver detta.

Det andra som överraskar kring nöjdheten är att varenda expertmyndighet dömer ut Ylva Johanssons och regeringens arbetslöshetsmål och åtgärderna som krävs för att nå dit.

Det allra mest anmärkningsvärda är dock att det verkar som om ministern har stängt in sig på departementet, dragit ned persiennerna och inte ser den allvarliga verklighet som just nu råder i Sverige. Det håller på att växa fram stora gap mellan människor, stadsdelar, städer och regioner, där brottslighet, bidrag och bostadsbrist håller på att etablera ett nytt starkt och stort utanförskap i Sverige som på allvar hindrar en jobbtillväxt i vårt land.

Herr talman! Moderaterna har presenterat ett tydligt jobbmål, en tydlig ambition om att halvera klyftan mellan inrikes och utrikes födda. För detta har vi också tagit fram reformer grundade i bästa tillgängliga erfarenhet och forskning om bidragstak, om förbättringar på bostadsmarknaden och om att göra alla jobb 500 kronor mer lönsamma varje månad.

Herr talman! Till allt detta säger arbetsmarknadsministern nej och hänvisar i stället till en lång rad olika gamla Amsåtgärder som förra gången Ylva Johansson innehade ministerposten ledde till att var tionde person i arbetsför ålder blev sjukpensionär.

Anf. 3 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Av svaret framgår att ökningen av arbetslösheten i högkonjunktur uppkommer eftersom många av det stora antal flyktingar som sökte sig till vårt land har fått uppehållstillstånd och nu kommit in i etableringsreformen och den processen. Det är då jobb-utmaningen blir skarp. Nu är det skarpt läge, och nu måste det komma arbeten för alla människor som söker jobb.

I statistiken ser man att skillnaden mellan inrikes och utrikes föddas sysselsättning historiskt sett har varit betydligt mindre än den är i dag. Detta beror på att man under 50- och 60-talen och till viss del även 70-talet större utsträckning kom som arbetskraftsinvandrare. Sedan har det gått över till en större andel flykting- och anhöriginvandring, som ställer större krav på en arbetsmarknadspolitik som är progressiv.

Under 90-talskrisen sjönk sysselsättningen markant bland utrikes födda, och sedan ökade den igen tills det blev finanskris 2008. Nu har vi det läge vi befinner oss i i dag. Det är ett mycket skarpt läge för dem som nu ska in på arbetsmarknaden, och det gäller att föra en politik som stöder den.

Jag skulle vilja fokusera på kvinnors situation. Det finns en stor oro för utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Jag tror inte att den procentsats som vi kan se är den faktiska siffran. Det är bara de som är anmälda på Arbetsförmedlingen som syns i statistiken. Det måste finnas ett mörkertal. Jag skulle vilja att ministern nämner något om detta. Det är ungefär som det är med NEET:s, det vill säga de unga som inte finns med i statistiken. Utifrån erfarenheterna i min kommun tror jag att det finns många kvinnor som inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Jobb och språk är själva förutsättningen för att vara delaktig i och komma in i samhället ur ett demokratiskt perspektiv och för att kunna försörja sig själv och sin familj. Det är ännu tuffare för en kvinna som står utanför arbetsmarknaden och en gemenskap att på egen hand försöka försörja sig själv och sin familj.

Alla hinder måste definieras; de som motverkar att alla som kan arbeta kan ta ett arbete och ha ett arbete att gå till. Det handlar om att minimera hinder för dem som behöver extra påfyllning av resurser i form av utbildning och erfarenhet samt göra det lättare för företag att anställa. Det går inte att ha en arbetsmarknadspolitik där å ena sidan ministern vidtar olika åtgärder och för fram tankar om lösningar och å andra sidan andra ministrar lägger hämsko på entreprenörskap och företagande. De måste gå hand i hand. I det läge vi nu befinner oss i blir det oerhört olyckligt om den ena handen försöker på ena sättet och den andra handen signalerar en mängd olika nya skatter som gör att det blir mycket svårare att anställa. Det går inte i dag. Vi kan inte ha det så.

Jag är från hjärtat ärligt bekymrad över att det inte kommer att bli bra om vi inte kan få fram en betydligt bättre arbetsmarknadspolitik som ger mer för företagen. Det är i de mindre företagen tillväxten måste ske. Det är där människorna måste kunna komma in. Det är där försörjningen – pengarna – ligger så att vi kan skapa en välfärd för alla. Sverige växer. Ju fler som arbetar, desto bredare blir våra gemensamma skatter och ansträngningar.

Anf. 4 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag blev lite förvånad när jag lyssnade på Niklas Wykman. Antalet personer som sjukskrivs är ju rekordlågt – om det ens har varit så lågt tidigare. Det är nere på mycket låga siffror. Det känns som att Niklas Wykman slåss mot väderkvarnar.

Jag blir också lite förvånad när Niklas Wykman säger att jag har varit arbetsmarknadsminister i tidigare regeringar. Det har jag ju inte varit. Men regeringen är förstås alltid kollektivt ansvarig, och jag har suttit i andra regeringar – dock inte med den här ministerportföljen.

Lotta Finstorp tar upp viktiga frågor. Det är korrekt att skillnaden i sysselsättningsgrad är högre mellan inrikes och utrikes födda nu jämfört med 50- och 60-talen. Det beror på att sammansättningen är annorlunda i dag.

Detta visar att det finns otroligt stora utmaningar, inte minst när det gäller kvinnorna. Det är precis som Lotta Finstorp säger, nämligen att många kvinnor försvinner från arbetsmarknaden. Det är alltså en väsentligt lägre sysselsättningsgrad bland utrikes födda kvinnor än bland inrikes födda kvinnor eller utrikes födda män. Men det råder inte en högre arbetslöshet för den gruppen. Det beror på att många inte ens står till arbetsmarknadens förfogande utan försvinner från arbetsmarknaden.

Den reform som gjordes med etableringsuppdraget hade vissa brister. Därför har jag lagt fram en proposition om förändringar. Men i etableringsuppdraget finns några riktigt bra saker. Bland de riktigt bra sakerna finns att varje individ skrivs in och får en egen ersättning som inte är beroende av familjeinkomst eller påverkas av om till exempel maken får ett jobb. Det är bra incitament, och både män och kvinnor, i princip alla, är inskrivna på Arbetsförmedlingen under etableringsuppdraget. Det ger goda förutsättningar att hjälpa människor i arbete under de 24 månaderna.

Efter de 24 månaderna ser vi hur en stor grupp kvinnor faktiskt lämnar arbetsmarknaden. Det är allvarligt. Där behöver fler saker göras för att hålla kvar kvinnor, och det gäller också förändringar i sättet att möta individen. Det gäller att motivera till utbildning och att skapa vägar till arbete.

I jobbpolitiken måste arbetsgivarnas behov stå i centrum. Det övergripande problemet hos nästan alla arbetsgivare, inte minst hos de mindre företagen som Lotta Finstorp tar upp, är att hitta rätt personer. Det är oerhört svårt att hitta personal med rätt kompetens. Då får man söka bland personer med lite annan eller lägre kompetens än man hade tänkt sig. Det kan bli bra ändå, men det blir en lite längre väg.

Här har arbetsmarknadspolitiken, i det här konjunkturläget, en viktig del i att bygga på kompetens. Det handlar om kortare yrkesutbildningar och reguljär utbildning för att rusta människor för de lediga jobb som faktiskt finns i rekordantal just nu.

Anf. 5 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Jag ber om ursäkt! Rätt ska givetvis vara rätt. Ylva Johanssons politiska karriär är sådan att hon drevs in i riksdagen av Kommunistisk ungdom, blev sedermera riksdagsledamot för Vänsterpartiet kommunisterna och sedan var sjukvårds- och äldreminister i tidigare regeringar. Det var de regeringarna där var tionde person drevs ut i förtidspension, vilket Ylva Johansson var kollektivt ansvarig för – vilket hon själv noggrant understryker.

Herr talman! Jag är rädd att vi igen ser den verktygslådan komma på plats där så många människor ska tryckas ut i utanförskap och förtidspensioneringar – vilket Ylva Johansson och hennes regeringar har en tradition av.

Ylva Johansson lägger nu ett tungt ansvar på Sveriges kommuner. Hon flyr från regeringens ansvar för integration och etablering, och hon säger att allt ansvar ligger på Sveriges kommuner. Då är det oroande att det samtidigt kommer rapport på rapport som visar att Sveriges kommuner på grund av regeringens politik inte har några incitament, inga drivkrafter, att skapa arbetstillfällen. Utjämningsystemet gör att det inte lönar sig för landets kommuner att skapa arbete, trots att det är arbete som behövs för att klara integrationen.

Malmö och Göteborg dränerar resurser från övriga kommuner i landet genom att få så höga intäkter från utjämningsystemet, vilket leder till att det inte blir pengar över till andra. Detta dränerar kommuner, till exempel Kiruna och Solna, på inkomster för att betala för en misslyckad socialdemokratisk politik i Göteborg och Malmö. Särskilt allvarligt är det för regeringens skyltfönster Malmö, där ungefär var tionde invånare lever på bidrag. Kommunens egna granskningar visar att 19 av 45 utbetalningar av försörjningsstöd är felaktiga. Vi möts på tv av rapporter om våld, mord, otrygghet och rädda människor. I regeringens egna skyltfönster Malmö råder denna situation.

Nu försöker Ylva Johansson med hjälp av regeringskanslierna att exportera situationen i Malmö till övriga Sverige. Det handlar om bidrag, brottslighet, bostadsproblem. Hur ska situationen som råder i Malmö, Ylva Johansson, kunna vara en lösning på Sveriges problem? Hur ska mer av det vi ser i Malmö kunna göra Kalmar, Sollefteå, Solna eller någon annan kommun i Sverige bättre? Den politik som råder i Malmö, finansierad av

det utjämningsystem som ministern är så nöjd med, skapar ett enormt mänskligt lidande. Människor lever i kriminalitet och utanförskap. De känner att vägen in på arbetsmarknaden är helt stängd.

Hur ska den politik som lett till den situation vi har i Malmö kunna stärka människor, öka integrationen och få övriga Sverige att fungera? Och hur kan ministern tycka att det är rimligt att Kirunaborna ska betala för det bidragsfusande som sker i det socialdemokratiska skyltfönstret Malmö?

Anf. 6 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag vill fortsätta att uppehålla mig vid ämnet utrikes födda kvinnor och den låga andel av dessa som är sysselsatta och finns på arbetsmarknaden.

Bland högutbildade är det ungefär lika bland utrikes och inrikes födda. De har naturligtvis betydligt lättare att få ett arbete. Men av dem som har kommit i dag och deltar i etableringsuppdraget saknar ungefär hälften gymnasiekompetens. Det är dock inte enbart kvinnorna; det är männen också.

Svenska språket är ju en nyckel. Sfi är inte det mest lyckosamma på det sätt det bedrivits tidigare och bedrivs i dag. Det måste kopplas till en arbetsgivare för att ge effekt.

Rent psykologiskt sett är det dessutom så att många människor när de så att säga har kommit i land och kan pusta ut bildar familj. Man skaffar ofta fler barn, och då kommer man ifrån till exempel sin språkinträdning eller sin praktikplats. Man blir hemma och borta och hamnar många gånger i isolering. Man kommer bort från svenska språket.

Jag var på studiebesök på ett privat företag i Flen som har sfi-utbildning och även en sorts öppen förskola. Där kan de nyförlösta mammorna fortsätta läsa sin sfi tre timmar om dagen, och barnen finns samlade i den öppna förskolan i lokalen bredvid. Det är väldigt smart. Jag mötte bland andra två tandläkare från Syrien som precis fått barn och kan fortsätta läsa in sin yrkessvenska. Jag tror att det vore bra om fler hade det på det sättet ute i kommunerna.

Jag kommer från Flens kommun. Vi har en lång tradition av att emot flyktingar och är stolta över att gjort det under många år. Men där ser man att många utrikes födda som har varit i Sverige i 20 år fortfarande går på försörjningsstöd. Det är alltså inte bara de som har kommit de senaste åren som man måste hitta lösningar för. Det gäller också att öppna arbetsmarknaden på ett helt annat sätt för dem som har varit här ganska länge.

Försörjningen för dessa familjer är alltså ekonomiskt bistånd. Det gör att det inte finns tydliga incitament för att ta ett arbete, om så bara i några timmar, eftersom försörjningsstödet då minskar. Då är det fel någonstans. Det måste alltid löna sig mer att ha ett arbete att gå till och tjäna sina egna pengar än att gå på försörjningsstöd.

Här har vi förslag. Alliansregeringen införde till exempel jobbstimulans på 25 procent för den som har försörjningsstöd. Det vill vi utöka. Sådana reformer som incitament och drivkraft för att fler ska arbeta vore det bra om vi kunde få se även från den sittande regeringen.

Det gäller även RUT- och ROT-tjänster. Så fort vi pratar enkla jobb här i kammaren blir det konstigt och irriterat. Men om man byggde ut RUT och ROT och höjde taket, som vi har förslag om från moderat sida, skulle fler kunna komma in och få just enkla jobb som man inte behöver ha en

särskild yrkesutbildning för att få. Det kan vara en bro till den svenska arbetsmarknaden. Sedan kan man fortsätta och utbilda sig till ett yrke som man väljer och vill ha och där det finns arbete.

När jag tittar på statistiken ser jag att Schweiz, Norge och Sverige är de länder i Europa som har minst antal enkla jobb. Man definierar det som yrken som inte kräver särskild yrkesutbildning. Jag tror att det är en av nycklarna, och det förklarar varför vi inte kan få fler att komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi närmar oss 80 000 inskrivna i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. Det är fler än man någonsin har arbetat med. Det är en jättestor utmaning. Det går nästan inte att överskatta de utmaningar som det innebär att så många människor på så kort tid samtidigt ska komma in på den svenska arbetsmarknaden. Samtidigt finns det grupper som har varit här längre som av andra skäl också står utanför arbetsmarknaden.

I det läget ställer Niklas Wykman en interpellation till mig om hur sysselsättningsskillnaden mellan utrikes och inrikes födda ska minska. Det är naturligtvis en relevant och mycket viktig fråga som jag har försökt ta upp i mina svar här. Men i sina repliker vill Niklas Wykman hellre diskutera helt andra frågor.

Förtidspensioner är en. Antalet nypensionerade är nere på jättelåga nivåer, så det kan rimligen inte vara det som är Sveriges problem i dag.

Niklas Wykman vill diskutera mord och våldsbrott. De är naturligtvis problem och självklart viktiga frågor men kanske ämnen för en annan debatt.

Det kommunala utjämningsystemet förtjänar också en debatt. Där vill jag verkligen säga att vi vill stå upp för en politik som gör att Sverige håller ihop, att hela Sverige kan leva och att klyftorna mellan stad och land och mellan olika regioner i Sverige minskar.

Lotta Finstorp tar upp den viktiga frågan om utrikes födda kvinnor. Jag kan säga till Lotta: Det är faktiskt ännu värre än du beskriver.

Om man tittar på hur det går efter etableringsuppdraget – man mäter 90 dagar efter avslutat etableringsuppdrag – ser man att bland unga kvinnor, under 40 år, med eftergymnasial utbildning är det 27 procent som har arbete. Bland unga män, under 40 år, utan ens grundskola är det 36 procent som har arbete.

Vi vet ju att utbildning är en vattendelare på arbetsmarknaden, men bland nyanlända verkar kön vara en ännu större vattendelare. Det ska man förstås inte ta som intäkt för att inte satsa på utbildning, men det visar att vi har ännu större problem och strukturer att arbeta med. Det här är en av anledningarna till att jag gett ett särskilt uppdrag till Arbetsförmedlingen att fokusera på de utrikes födda kvinnorna.

En viktig fråga är att skapa fler arbeten som kvinnor kan söka sig till – även om hela arbetsmarknaden naturligtvis står öppen för både kvinnor och män – men också säkerställa att de olika stöd som används fördelas lika mellan kvinnor och män. Glädjande nog kan vi se att när det gäller moderna beredskapsjobb är det hittills fifty-fifty, alltså ungefär hälften kvinnor och hälften män, och när det gäller extratjänster är en majoritet kvinnor. Det behövs, för när det gäller många andra anställningsstöd som

till exempel nystartsjobben är en stor majoritet män, inte minst bland ny-anlända. Jag tror att vi kommer att behöva följa de här frågorna mycket noga och komma med fler initiativ.

Föräldraledigheten är verkligen en utmaning. Det är självklart roligt att människor vill skaffa barn. Det är djupt mänskligt och välkommet att människor skaffar barn. Men man måste se över strukturerna. Vi har tagit bort vårdnadsbidraget, som var en kvinnofälla. Vi har gjort förändringar i föräldraförsäkringen för de barn man har redan när man kommer hit till Sverige för att det inte ska bli för lång tid hemma och borta från arbetsmarknaden.

Jag tycker att förslag om att kombinera föräldraledighet med svenskstudier eller om svenskstudier ute på arbetsmarknaden är viktiga.

Till sist frågan om incitament. Vi ska ha en egen interpellationsdebatt om incitamenten, men jag återkommer om det i mitt sista anförande.

Anf. 8 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det är talande att arbetsmarknadsministern vill avskriva mina inlägg från debatten. Arbetsmarknadsministern vill inte kännas vid de problem som ligger till grund för den arbetslöshet och integrationsbrist som vi har i Sverige. Arbetsmarknadsministern vill inte heller kännas vid de problem, mänskliga och ekonomiska, som hennes politik leder till.

Men, Ylva Johansson, det är ju så att när det saknas drivkrafter att skapa och ta jobb blir utanförskapet större. Och, Ylva Johansson, när utanförskapet blir större ökar otryggheten, ohälsan och kriminaliteten. Det hänger alltså ihop.

Hur mycket Ylva Johansson än vill det är inte arbetslöshet någonting som kan isoleras till olika åtgärder, program och aktiviteter på Arbetsförmedlingen. Jobb skapas av företag och entreprenörskap. Människor som inte har jobb hamnar i en sämre situation som inte kan hanteras med åtgärder på Arbetsförmedlingen men som många gånger leder till att man mår sämre, har det sämre och emellanåt också fastnar i destruktiva beteenden.

Ylva Johansson! Det är så samhället hänger ihop. Det går inte att frikoppla de problem vi ser i Sverige från det ansvar som du har för den arbetslöshetspolitik, den utanförskapspolitik, som du och regeringen bedriver.

Det är därför vi i Moderaterna har tagit initiativ till en politik grundad på vetenskap och erfarenhet, som ger tiotusentals fler jobb. Den politik arbetsmarknadsministern företräder ger noll jobb.

Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Vid det förra skiftet avslutade jag med de enkla jobben, som är väldigt få i tre av de europeiska länderna, bland annat Sverige. Detta har tjänat oss väl; vi har utbildat. Många av dem som hade låg eller ingen utbildning inom äldreomsorgen har till exempel blivit undersköterskor. Men i dag är läget ett helt annat, och då måste man se till att människor kommer in på arbetsmarknaden genom att ta in människor som ännu inte har så mycket utbildning och kan ta de enkla jobb som inte kräver det.

Sverige befinner sig i en högkonjunktur, men arbetslösheten är oroande hög i delar av landet. I Flens kommun, där jag bor, en timmes pendling från Stockholm, är arbetslösheten 16 procent. I den gruppen finns en väldigt stor andel utrikes födda.

De kommuner som nu har tagit emot många flyktingar är de där det har funnits tomma bostäder därför att jobben har försvunnit. Jobben finns ju inte kvar där. Så det är onekligen väldigt tungt ute i många kommuner.

Det finns mycket att säga i denna debatt, och jag tror att jag kanske får skriva en interpellation till. Kvinnorna är nämligen en grupp jag verkligen brinner för, och det känns väldigt oroande att de står utanför arbetsmarknaden.

Men det gäller också att ha en politik för företagande i Sverige, för detta hänger ihop. Vi hade i går ett skatteseminarium i skatteutskottets regi, och en ledare från ett stort multinationellt företag sa att det handlar om var man etablerar sig globalt. Det är främst där det finns långsiktiga spelregler som man etablerar sig – det spelar naturligtvis också roll var marknaden finns. Men så fort regeringen tillsätter en utredning som kan slå mot företagande drar man öronen åt sig.

Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt oss ändå se på hur verkligheten ser ut. Det har skapats 200 000 nya jobb sedan den här regeringen tillträdde.

Jag har haft otaliga debatter med Niklas Wykmans partivänner här i kammaren, som efterfrågat fler arbetsmarknadspolitiska åtgärder och fler personer i sådana åtgärder. Arbetsmarknadspolitiken och arbetsmarknadspolitiska åtgärder är viktiga, men huvudlinjen för att skapa jobb och bekämpa arbetslösheten är aldrig arbetsmarknadspolitiken. Det är med hjälp av den ekonomiska politiken och investeringar i samhället som man får en efterfrågan och ett klimat som gör att företag och andra arbetsgivare kan och vill växa. Det är faktiskt det vi ser i Sverige just nu, vilket är glädjande.

Det finns andra positiva delar. Niklas Wykman talar om ett utanförskap. Antalet personer som försörjs via ersättningssystem är stadigt sjunkande; vi är nere på en jättelåg nivå. Helårsekvivalenterna, som med moderat språkbruk brukar kallas för utanförskap, är stadigt sjunkande under denna regering. Det är väldigt få som behöver olika typer av insatser för sin försörjning.

Lotta Finstorp, jag delar uppfattningen att vi behöver fler vägar in i arbete för dem som inte har så hög kompetens från början. Jag är glad att kunna säga att parterna bidrar till detta.

Vi har sett det inom industrin, där man har ingått avtal som skapar vägar in för den som inte har utbildning. Kommunal och SKL har nu tagit ställning för vägar till vårdbiträde – ett steg som inte är riktigt lika långt som steget till att bli undersköterska. I det nya avtalet mellan Byggnads och byggindustrierna ser vi något som jag tycker är mycket bra: yrkesorienterad praktik, som sedan kan gå över i en yrkesintroduktionsanställning.

Detta vänder sig till dem som inte har kompetensen från början, utan den byggs på. Det här behöver vi göra mer av, och vi behöver också öka kännedomen om de vägar som finns.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 11 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Herr talman! Sofia Fölster har frågat mig vilka konkreta initiativ jag och den samlade regeringen avser att ta för att öka incitamenten att gå från bidrag till arbete och egen försörjning, och hur jag och den samlade regeringen ska bryta bidragsberoendet bland nyanlända.

Regeringens jobbagenda består av insatser för ökad kompetens och en aktiv arbetsmarknadspolitik, investeringar i bostäder och infrastruktur samt en aktiv näringspolitik. Regeringen arbetar aktivt för att stärka vägar till arbete för nyanlända, likväl som för andra som befinner sig i arbetslöshet. Regeringen har vidtagit åtgärder och avser att vidta ytterligare åtgärder i syfte att öka möjligheterna för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Alla som kan jobba ska jobba.

Resultaten för Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag behöver förbättras. I dag är andelen som har ett arbete eller deltar i reguljär utbildning efter avslutad etableringsplan endast en tredjedel, vilket är alltför lågt. Resultaten är särskilt låga bland kvinnor, och skillnaden i förhållande till männen är markant.

Mot den bakgrunden har regeringen lämnat ett förslag till riksdagen om ett nytt regelverk för etableringsuppdraget. Syftet är att göra regleringen av nyanländas etablering mer lik det arbetsmarknadspolitiska regelverket i övrigt. Detta förväntas leda till att antalet personer som lämnar etableringsuppdraget för arbete eller studier ökar.

Ett liknande åtgärdssystem som gäller för övriga arbetslösa bör införas för nyanlända inom etableringsuppdraget. Den som inte deltar i de insatser som bedöms vara nödvändiga för att få ett arbete bör inte ha rätt till hela eller delar av sin ersättning. På så sätt stärks incitamenten att söka jobb, utbilda sig och delta i andra insatser som syftar till att individen ska etablera sig på arbetsmarknaden.

Anf. 12 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret – även om jag måste erkänna att jag faktiskt inte är helt nöjd. Det är ganska enkelt att stå här och vara nöjd när det går bra i ekonomin, det är högkonjunktur och tåget generellt sett tuffar på.

Men problemet är att skillnaden mellan olika grupper blir större och att det i dag finns 123 kommuner där över 30 procent av de utrikes födda inte har ett jobb att gå till. Problemet är att skillnaderna är enorma. I Filipstad har 60 procent av de utrikes födda inget jobb att gå till. Det är detta som är det stora problemet: att ett nytt utanförskap växer fram, där vissa grupper lämnas helt utanför.

Tidigare hölls en annan debatt här, om liknande ämnen. Då menade arbetsmarknadsministern att det är en stor utmaning när många människor kommer till Sverige. Det är tufft och jobbigt att etablera människor.

Men jag skulle vilja säga att de människor som nu har kommit till Sverige är personer som tagit sig över halva jordklotet – människor med enorma drivkrafter, som inget hellre vill än att få ett jobb att gå till och är beredda att anstränga sig väldigt mycket.

Men då beror det på vilken politik regeringen för. Om man för en politik där det lönar sig att gå från bidrag till jobb och lära sig svenska och där varje enskild ansträngning gör skillnad kommer också fler människor att anstränga sig mer och kunna komma in på arbetsmarknaden.

Men tyvärr är det inte den politiken vi ser. Skatten på jobb och arbetsgivaravgifterna har höjts samtidigt som mer pengar lagts på ökade bidrag i olika former. Detta gör att det man tjänar om man anstränger sig minskar.

Vi i Moderaterna menar att om man vill få människor i riktiga jobb och inte hittepåjobb som olika typer av pysselsättning måste man också göra det lönsamt att anstränga sig och göra det mer lönsamt för företag att anställa. Då minskar man tröskeln in på arbetsmarknaden.

Därför har vi till exempel föreslagit ett bidragstak. Det är inte rimligt att en familj ska kunna tjäna över 28 000 kronor i månaden utan att jobba en enda timme. Om man å andra sidan anstränger sig, går till jobbet och gör sitt yttersta ska det löna sig mer. Därför föreslår vi en stor skattesänkning, särskilt för dem som tjänar allra minst.

Det är den typen av politik som leder till att ansträngning lönar sig mer och till att det lönar sig att kämpa, lära sig svenska och göra sitt yttersta för att komma in i jobb. Det är precis det som behövs just nu, när skillnaderna i Sverige mellan dem som står utanför och dem som är inne på arbetsmarknaden ökar.

Här tycker jag att regeringen borde göra mycket mer. Jag hoppas att arbetsmarknadsministern tar intryck av Moderaternas förslag och av det som jag och mina kollegor säger här i dag och faktiskt gör en förändring, så att det ska löna sig mer att anstränga sig.

Anf. 13 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern! Jag har med anledning av Sofia Fölsters interpellation några frågor till arbetsmarknadsministern som svenska folket förtjänar att få svar på. Kan arbetsmarknadsministern lova att inte använda fler av de verktyg som tidigare regeringar som Ylva Johansson har ingått i har använt sig av, nu när valet börjar närma sig och Socialdemokraterna vill putsa till alla siffror, så att de blir så bra som möjligt? Kan Ylva Johansson lova att inte upprepa att var tionde person i arbetsför ålder förtidspensioneras? Kan det bli ett löfte från arbetsmarknadsministern att inte göra det tidigare socialdemokratiska regeringar har gjort?

Arbetsmarknadsministern gör det enkelt för sig här genom att luta sig mot den högkonjunktur som råder i Sverige och i världen. Arbetsmarknadsministern är en kunnig och bildad person. Jag vet att hon också vet att Finansdepartementets egna bedömningar visar att hennes politik inte har någon effekt. Det skriver Finansdepartementet nämligen mycket tydligt i budgeten: Jämviktsarbetslösheten förblir oförändrad under mandatperioden. På vanlig svenska betyder det att den politik man bedriver inte leder till ett enda ytterligare jobb. Det som däremot händer är att den internationella högkonjunkturen driver utvecklingen i Sverige. Det är vi tillsammans väldigt glada för.

Av de expertmyndigheter som utvärderar och bedömer detta tillskrivs det tydligt de reformer som alliansregeringen genomförde. Jobbskatteavdraget skapade ungefär 130 000 fler arbetstillfällen. Den sänkta bolagskatten har inneburit fler, bättre och mer lönsamma investeringar i Sverige. De åtstramningar som gjordes för att få ordning i det bidragskaos som Ylva

Johanssons tidigare regeringar lämnade efter sig hart gjort det lättare att matcha människor in på arbetsmarknaden och skapa drivkrafter för dem att ta jobb. Den storstädning som gjordes i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen, som gjorde att människor hamnade på rätt plats och fick rätt åtgärder, har haft effekt.

Allt detta hyllas Sverige nu för. Det genomfördes av Anders Borg och alliansregeringen. I högkonjunktur kan Ylva Johansson givetvis ta åt sig äran för detta. Jag missunnar henne det inte, men jag skulle önska att hon i stället för att ta åt sig äran av högkonjunkturen och av företrädares idoga arbete kunde presentera åtminstone en åtgärd som också löste de problem som ligger framför Sverige.

Herr talman! Jag bor själv granne med många av dem som nu har kommit till Sverige. På grund av den politik som Ylva Johansson och regeringen bedriver har vi i Solna tvingats bygga många baracker, paviljonger eller vad nu ministern väljer att kalla dem, alltså tillfälliga bostäder för nyanlända. Vi gör gärna det. Vi tar gärna vår del av ansvaret, även om vi hade tyckt att en annan bostadspolitik vore bättre, så att alla människor fick bra bostäder i stället.

Men hur ska dessa människor komma in på arbetsmarknaden när Ylva Johansson inte har presenterat ett enda förslag som enligt Finansdepartementet eller enligt någon enda expertmyndighet sänker jämviktsarbetslösheten? Hur ska det gå till, när vi har en jämviktsarbetslöshet på mellan 6 och 7 procent? Samtliga bedömare säger att regeringens politik inte gör något för att minska detta. Det betyder att det inte kommer att gå, för högkonjunkturer blåser över.

Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill gärna vara seriös i debatten, men ibland känns det som en väldig uppförbacke.

Låt mig börja med att säga att anledningen till att det nu finns arbetslösa nyanlända i nästan alla kommuner är att alla kommuner i dag tar emot nyanlända. Det påverkar naturligtvis. Kommuner som tidigare inte tog emot nyanlända utan bara människor som redan hade etablerat sig mer i Sverige hade tidigare kanske inga arbetslösa utrikes födda. Men de som nyss har fått uppehållstillstånd kommer naturligtvis att vara arbetslösa till att börja med. Det är inte särskilt konstigt.

Den viktiga frågan är att vi kan klara av att få dem i arbete under de två åren i etableringsuppdraget. Det är en utmaning som är stor nog. Det bör vara i fokus. De två åren i etableringsuppdraget bör leda till att människor kommer i arbete eller utbildning. Det är mitt fokus. Där finns det en hel del kvar att göra.

Sofia Fölster har frågat om incitamenten till arbete. Låt mig först säga att jag tror att det är otroligt viktigt att det finns starka incitament till arbete. Det är självklart en viktig fråga. Frågan är dock: Har vi problem med detta i Sverige i dag?

SNS konjunkturråd lämnade sin rapport i början av året. Där skriver man så här: ”På den svenska arbetsmarknaden finns det liten eller ingen anledning att inrikta politiken på ökade ekonomiska incitament till arbete. De ökade inkomstskillnaderna mellan de som arbetar och de som inte arbetar innebär att incitamenten till arbete numera är påtagliga.” Man skriver

också: ”En mer framåtblickande slutsats är att incitamenten till arbete är starkare än någonsin i Sverige, vilket tyder på att politikens fokus inte behöver ligga på att ytterligare stärka de ekonomiska drivkrafterna till arbete.” Därför kommer rapporten heller inte att lägga något särskilt fokus på detta.

Det är självklart viktigt att det finns incitament, men låt oss se vilka faktiska stora problem vi har i dag. De ser lite annorlunda ut. De handlar om vägar till arbete för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Utmaningen är mycket stor. För något år sedan trodde väl alla bedömare att arbetslösheten i Sverige, med ett flyktingmottagande under 2015 som är det högsta som något OECD-land någonsin har haft i förhållande till befolkningen, skulle öka. Det hade varit naturligt. Nu bedömer vi dock att den inte gör det. Vi bedömer att de åtgärder som vi sätter in faktiskt kommer att leda till att många människor kommer att få arbete.

Jag är inte nöjd med detta, utan jag vill komma längre. Mitt fokus är fortfarande att de två åren i normalfallet bör leda till arbete eller utbildning, men man kan inte tänka bort att vi har en mycket stor utmaning med de många nyanlända.

Låt oss komma tillbaka till frågan om incitament. Jag utesluter inte att det kan finnas ytterligare saker man behöver göra för incitament, även om det inte är ett huvudproblem på arbetsmarknaden. Jag är alltid beredd att titta på det, för det är viktigt med incitament.

Men det verkar som om också Moderaterna har haft ett eget arbete att göra när det gäller incitament. Så sent som i höstas lade ju Moderaterna fram en budgetmotion där man sa att den som har a-kassa och är arbetslös ska få lägre ersättning, och får man jobb dras krona för krona. Men den som är nyanländ och har etableringsersättning ska kunna behålla dubbla ersättningar, både lön och etableringsersättning.

Om jag läser er senaste motion rätt har ni nu kommit på andra tankar och menar att man ska ha samma incitament för både utrikes födda och dem som har a-kassa. Men jag vet inte om jag har förstått det rätt. Därför är min fråga: Står ni kvar vid förslaget om att det ska vara olika incitament för nyanlända och för andra?

Anf. 15 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att återkomma till att jag inte tycker att det räcker att skylla på att vi har tagit emot många nyanlända i Sverige. Man kan inte skylla utanförskapet på det. Tvärtom ser jag en enorm potential i att människor har kommit till Sverige – människor med starka drivkrafter att komma i arbete. Det är något som vi borde ta vara på. Men då måste det löna sig för dem att lära sig svenska, utbilda sig och komma i jobb, och det måste också finnas jobb att ta. Detta är precis den utmaning som vi talar om.

Man kommer tillbaka till löften som var uppe i debatten tidigare. De löften som gavs i den ganska hätska valrörelsen 2014 har ju inte stämt helt överens med vad regeringen faktiskt har levererat. Ungefär 85 000 olika typer av jobb eller tjänster skulle regeringen fixa. Det handlade om 32 000 traineejobb. I förra partiledardebatten sa en av partiledarna mycket klokt: Nu är det fler som har varit i rymden än som har fått ett traineejobb.

Av alla dessa olika åtgärder eller jobb som regeringen skulle fixa – det gäller beredskapsjobb, extratjänster eller utbildningskontrakt – är det ungefär 5 procent som har blivit av när 75 procent av tiden för regeringens mandat har gått. Jag skulle inte vara särskilt stolt över det kvittot.

Då kan man fråga sig: Hur kommer det sig att detta inte har fungerat? Det finns nog många skäl till det. Men ett av skälen är att regeringen har så mycket fokus på att hitta på olika typer av nya anställningar, olika typer av jobb eller sätt att få in människor i sysselsättningsstatistiken i stället för att gå till botten med problemet: Varför lönar det sig för dåligt att anställa människor i Sverige? Varför lönar det sig för dåligt att gå från bidrag till jobb?

Arbetsförmedlingen är en annan intressant myndighet, som vi har diskuterat tidigare. Vi säger nu ganska skarpt att Arbetsförmedlingen måste läggas ned. Arbetsförmedlingen fungerar nämligen inte och kostar totalt sett fyra gånger mer än vad polisen gör i dag. Då måste man titta på ett nytt sätt att få människor i arbete.

Jag skulle också vilja komma tillbaka till detta med incitament. Ministern står här och säger: Vi har inga problem med incitament på arbetsmarknaden i Sverige i dag – vi har inga problem. Man kan då titta på det förslag som Moderaterna har presenterat, som regeringen alltså är emot. Vi har presenterat ett bidragstak på 28 000 kronor i månaden för en familj. Det kan man bryta ned. Det finns ett antal familjer som får mer i bidrag än så. Låt oss säga att man får ungefär 30 000 kronor i bidrag per familj! Låt oss säga att två personer tar ett jobb som ger ungefär 20 000 kronor i månaden! Då kanske de får 15 000 kronor kvar. Då tjänar de alltså ingenting på att gå från bidrag till jobb. Detta är naturligtvis *ett* fall. Det finns många olika fall. Men vi kan konstatera att det finns fall där man inte tjänar någonting på att gå från bidrag till jobb. Sedan finns det ganska många fler fall där man tjänar väldigt lite på att gå från bidrag till jobb.

Då ska man veta att detta är människor som ska lära sig ett helt nytt språk, som kanske ska skaffa sig en utbildning och som måste anstränga sig ganska mycket för att komma i arbete. Det är inte bara att stega ut till ett jobb. Jag menar att det ska märkas i plånboken om man gör de ansträngningarna. Om man lär sig ett nytt språk, om man utbildar sig och om man anstränger sig till sitt yttersta ska det märkas i plånboken. Därför tycker vi att vi måste sänka skatten rätt rejält för särskilt dem med de lägsta inkomsterna. Jag hoppas att regeringen kommer att rösta för det.

Anf. 16 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det är oroande och beklämmande, framför allt just oroande, att arbetsmarknadsministern är så nöjd i ett läge där rekordmånga människor i Sverige står inför mycket stora utmaningar på arbetsmarknaden. Den rapport från SNS som ministern själv hänvisade till slår just fast detta: Många människor har nu rekordsvårt att komma in på arbetsmarknaden.

Innan arbetsmarknadsministern vaknade i dag hade många svenskar redan gått till jobbet – förskollärare, sjuksköterskor, läkare och poliser. Många har varit uppe och jobbat hela natten för att vårt samhälle ska fungera. Att säga att dessa människor inte förtjänar drivkrafter och att det inte ska löna sig att arbeta är hånfullt. Det är hånfullt mot hela samhället och mot de människor som sliter hårt.

Ylva Johansson och regeringen var emot det första jobbskatteavdraget, det andra jobbskatteavdraget, det tredje jobbskatteavdraget, det fjärde jobbskatteavdraget och det femte jobbskatteavdraget. De var emot den första 500-lappen i plånboken och den andra 500-lappen i plånboken. De är fortfarande emot 2 000 kronor mer i plånboken varje månad för de människor som arbetar.

Ylva Johansson har alltid varit emot drivkrafter för att arbeta men konstaterar nu nöjt att det finns drivkrafter. Ja, det är drivkrafter som har skapats av andra – hon själv har varit emot dem. Det är precis det vi nu ser. Det är en nöjd regering som tar ära av reformer som tidigare regeringar har gjort men som inte själv gör någonting åt de problem som ligger framför Sverige. I stället lämnar man människor i ett hänsynslöst utanförskap. Man borde skämmas.

Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är spännande att diskutera med Niklas Wykman. Borde vi skämmas för att antalet personer som försörjer sig via försörjningssystemen kraftigt sjunker? Det som Moderaterna brukar kalla utanförskap är stadigt minskande. Den så kallade helårsekvivalenten sjunker. Det är en tydlig trend nedåt. Allt fler människor är i arbete. Det är 200 000 nya jobb sedan vi tillträdde. Sysselsättningsgraden, som redan var hög, är nu ännu högre. Den fortsätter att öka. Det är den högsta i EU. Det har den varit ett tag. Men den fortsätter att stiga. Vi ligger på otroligt höga nivåer i fråga om sysselsättningsgrad. Borde vi skämmas för detta? Nej, verkligen inte, herr talman.

Jag är stolt över den utvecklingen. Det gör också att vi står relativt väl rustade för att ta oss an de stora utmaningar vi har framför oss. De är mycket stora. Det är absolut inte så att jag skyller på att det har kommit många nyanlända, men jag ser problemen i vitögat. Vi har rekordmånga nyanlända som ska in på arbetsmarknaden på mycket kort tid. Det är inte en utmaning som man bör underskatta. Det kommer att krävas väldigt mycket av oss för att lyckas med detta, och det kommer att krävas fler åtgärder och nya insatser.

Jag skäms inte heller för att det är få traineejobb, för ungdomarna har fått andra jobb. Det är alldeles utmärkt. Som jag sa tidigare: Den viktigaste jobbpolitiken är inte arbetsmarknadspolitik, utan det handlar om den ekonomiska politiken, investeringar, utbildningspolitik och allt det vi gör för att ha en stark ekonomisk tillväxt och för att ha företag och andra som växer och som vill investera och anställa fler. Det sker också. Ungdomarna har fått jobb utan subventioner. Det är alldeles utmärkt. I detta konjunkturläge hade det varit fel att låsa in många ungdomar i traineejobb.

Nu får vi ta oss an de andra utmaningar som vi har. Det handlar om de många nyanlända. Då behövs det andra insatser. Då måste man också ta till de delarna. Vi ser att en del har mycket kort utbildning. Då handlar det självklart om satsningar på utbildningsplikt, men det kan också handla om jobb som innebär enklare vägar in på arbetsmarknaden. Det handlar om att rusta människor för att de ska kunna ta de många lediga jobb som finns.

Nej, Sofia Fölster, det var inte jag som sa att incitamenten till arbete är starka. Det var SNS konjunkturråd som sa det. SNS konjunkturråd sa i början av året:

”En mer framåtblickande slutsats är att incitamenten till arbete är starkare än någonsin i Sverige, vilket tyder på att politikens fokus inte behöver ligga på att ytterligare stärka de ekonomiska drivkrafterna till arbete.”

Så säger SNS konjunkturråd. Jag tror att det ligger någonting i det. Jag tror att vi har andra utmaningar som är ännu större. Det gäller framför allt många nyanlända men också andra som har haft svårt att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden. Och det handlar om arbetsgivarnas behov. När jag träffar arbetsgivare är det helt överskuggande problemet att man har svårt att få tag i personal med rätt kompetens. Det är klart att matchning och utbildning – det handlar om både kortare och längre utbildningar – är viktiga verktyg här.

Men jag kommer tillbaka till frågan om incitament. Jag har en fråga till Moderaterna. Den ställer jag till Sofia Fölster, som har ett anförande kvar. I er budgetmotion i höstas var det ett förslag om att nyanlända skulle få behålla hela ersättningen även om de fick jobb. Den ändringen ville ni genomföra, så att nyanlända skulle kunna ha dubbel ersättning. Men om man inte var nyanländ utan var, så att säga, vanligt arbetslös skulle man inte ha någon sådan möjlighet utan tvärtom ha sänkta ersättningsnivåer. Detta ansåg ni i er höstmotion skulle skapa incitament till arbete. Min fråga är: Varför ska olika grupper ha helt olika incitament till arbete? När jag läser er vårmotion ser jag att förslaget inte verkar finnas kvar. Har ni ändrat er?

Anf. 18 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Jag vill börja med att kommentera citatet från SNS. Det är ganska enkelt, tycker jag, för oss i politiken att fokusera på vad vi läser i olika rapporter eller på debatter i kammaren. Vi kan låsa in oss här eller besöka olika seminarier. Men det exempel jag gav var ett konkret exempel som rör en specifik familj och en specifik situation. Det finns alltså på riktigt i Sverige. Det rör människor som funderar på om de ska gå från bidrag till jobb. Ska jag satsa de extra timmarna på att lära mig svenska eller inte? Ska jag satsa på att gå denna utbildning, som kan vara ganska svår, eller inte? Ska jag lägga all min vakna tid på att försöka anstränga mig för att komma in i jobb eller inte?

Det finns konkreta exempel på familjer och människor som i dag inte tjänar en enda krona på att gå från bidrag till jobb. Det är verkligheten – det är på riktigt. Då räcker det inte med att citera olika experter som menar att detta problem inte finns.

Åk ut och träffa dessa människor! Åk ut och besök dessa kommuner, där det finns många människor som är arbetslösa – särskilt nyanlända – och fråga dem om de skulle vilja ha 500 kronor mer i plånboken om de gick till ett jobb. Jag tror att de skulle säga ja, för det är detta som det handlar om. Om man pratar med människor och frågar dem om de vill att deras ansträngning ska löna sig eller inte svarar människor: Ja!

Det är precis detta som är problemet. Det måste löna sig bättre att anstränga sig. Det måste löna sig bättre att lära sig svenska. Det måste löna sig bättre att söka jobb och att komma i arbete.

När man väl får det där jobbet, som man har kämpat, krigat och ansträngt sig till sitt yttersta för, måste man också tjäna mer pengar när man går till jobbet.

Därför har vi föreslagit en skattesänkning som skulle ge 500 kronor mer i plånboken för dem med lägst inkomster. Vi har även föreslagit ett bidragstak, för det ska aldrig löna sig att sitta hemma i soffan när man skulle kunna gå till jobbet.

Jag hoppas verkligen att regeringen tänker om, slutar att föreslå hitte-påjobb och i stället gör så att ansträngning lönar sig.
(Applåder)

Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag noterar att jag inte fick svar på frågan om hur Moderaterna ser på incitamenten. Har man ändrat uppfattning från budgetmotionen i höstas, då man ville ha helt olika incitament för nyanlända och för andra arbetslösa?

Det ska löna sig att anstränga sig. Det ska löna sig att arbeta – detta är oerhört viktigt. Om det är så att det finns exempel på att det inte lönar sig får man ändra på det. Men generellt sett lönar det sig att arbeta i dag i Sverige, och det är bra. Det kanske finns saker som behöver justeras, och då får vi göra det – det är riktigt.

Men jag vill också säga att om man vill att det ska löna sig att arbeta är detta ett viktigt skäl till att inte välja att sänka löner. Då kommer man nämligen att få problem med att det ska löna sig att arbeta. Människor som arbetar ska också kunna leva på sin lön.

Jag tycker faktiskt inte att det räcker – om någon skulle säga att den hellre lever på bidrag och sitter i soffan än att ta ett arbete accepterar jag inte det. Det är inte tillåtet.

Vi ska ställa krav på människor. Om man ska ha rätt att få stöd från till exempel Arbetsförmedlingen ska man ta anvisat arbete, stå till arbetsmarknadens förfogande och själv medverka till att göra sig anställbar – annars kan man bli av med sin ersättning. Detta menar jag är riktigt. Det är inte tal om lock och pock, utan det är faktiskt ett tvång att göra det.

Dessa krav finns i dag för arbetslösa, och nu kommer vi att införa dem också för nyanlända. Detta är en välkommen reform. Jag hoppas att riksdagen ställer sig bakom denna reform här om några veckor, så att vi kan ställa tydliga krav på alla som är inskrivna på Arbetsförmedlingen.

Det är inte fritt valt arbete som gäller om man är inskriven på Arbetsförmedlingen. Det är ingen rättighet att få ersättning om man inte deltar i de insatser som bedöms krävas för att man ska göra sig själv anställbar eller, för den delen, om man inte tar ett anvisat arbete.

Det är inte tal om lock och pock. Det handlar om krav som vi ska ställa – skarpt – på alla människor som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och får stöd från samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 20 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Sofia Fölster har frågat statsrådet Åsa Regnér om hon och regeringen ämnar ta något initiativ för att reda upp det oklara rättsläget för svenska barn som tillkommit med hjälp av surrogatmoderskap utomlands.

Hon har även frågat om Åsa Regnér är beredd att ta ett lagstiftningsinitiativ för att göra det möjligt för par att ta hjälp av en närstående som altruistisk surrogatmoder och, om så inte är fallet, vilka skälen är för detta.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Att bli förälder är en viktig del av livet för många människor, och det är angeläget att det finns möjligheter även för ofrivilligt barnlösa att få barn. Lagstiftningen måste vara utformad för olika sätt att få barn och bilda familj. Regeringen bedriver därför ett aktivt och nödvändigt arbete på detta område.

Utredningen om utökade möjligheter till behandling av ofrivillig barnlöshet har lämnat flera förslag som rör förutsättningarna att få barn och bilda familj. Bland annat föreslås att kravet på genetisk koppling mellan barnet och den eller de tilltänkta föräldrarna avskaffas. Det skulle göra det möjligt för par och ensamstående kvinnor att inom svensk hälso- och sjukvård genomgå assisterad befruktning med enbart donerade könsceller.

I strävan att tillgodose önskan att få barn måste alltid barnets bästa vara i fokus. Frågor om surrogatmoderskap aktualiserar många komplicerade etiska och juridiska frågeställningar och intresseavvägningar. Barnets och den födande kvinnans intressen måste i det sammanhanget väga tungt.

Utredningen om utökade möjligheter till behandling av ofrivillig barnlöshet har arbetat i flera år med frågorna och har tagit fram ett gediget underlag. Med tanke på de svåra avvägningar som utredningen haft att göra är det förståeligt att utredningen landat i att inte lämna något förslag om att tillåta surrogatmoderskap i Sverige.

Genom utredningens arbete har vi också fått en analys av de rättsliga problem som kan uppkomma för barn som har tillkommit genom surrogatmoderskap i utlandet. Utredningen har lämnat förslag till lösningar av de problem som identifierats.

Betänkandet bereds nu inom Regeringskansliet. Målsättningen är att återkomma med en lagrådsremiss under nästa vår.

Anf. 21 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret, även om jag är ganska missnöjd med det.

Det finns två skäl till att valde att skriva denna interpellation, och jag kommer att ta upp båda två under debatten.

Det ena skälet är kvinnors rätt att bestämma över sin egen kropp. Det andra skälet är barnets bästa och situationen för de barn som finns i Sverige i dag som tillkommer via surrogatmoderskap.

Jag ska börja med det senare skälet, för detta är inte någon hypotetisk debatt om hur det skulle vara om det fanns barn i Sverige som hade tillkommit genom surrogatmoderskap. Tvärtom tillkommer ungefär 50 barn

per år genom surrogatmoderskap där svenska föräldrar har åkt utomlands för att ta hjälp av en surrogatmoder.

Dessa barn vilar i ett oklart rättsligt läge när de kommer hem. Man är direkt statslös och föräldralös till dess att föräldraskapet har etablerats.

Detta var en av de viktiga punkterna som utredningen skulle gå till boten med. Hur gör man det enklare för barnen – för barnens bästa – så att det aldrig finns barn som svävar i något slags statslöshet? Hur gör man så att det alltid är tydligt vem som är förälder och så att barnen kan komma hem?

När ministern svarar att utredningen har tittat på hur det ska bli enklare för dessa barn och att regeringen kommer att komma med förslag om det undrar jag om han har läst utredningen. Vad utredningen landar i är ju att göra det svårare för föräldrar som får barn via surrogatmoderskap utomlands.

Utredningen föreslår att det ska bli svårare för de här barnen att få svenskt medborgarskap och att det ska ta längre tid att erkänna föräldraskap. I och med det här förslaget finns det till och med en risk att dessa barn blir statslösa.

Förslagen som utredningen presenterar för dessa barn går helt i strid med Europadomstolens beslut om hur man ska behandla barn som har tillkommit via surrogatmoderskap. Europadomstolen menar att det handlar om mänskliga rättigheter – självklart ska alla barn ha ett medborgarskap. Här har utredningen gått åt ett helt annat håll än vad som var syftet.

Jag vill ta barnperspektivet som utgångspunkt. Ministern står här och talar om barnperspektivet, men varför vill regeringen göra det svårare för de svenska barn som tillkommer via surrogatmoderskap att bli svenska medborgare? Varför vill regeringen stämpla deras föräldrar som brottslingar?

Och hur ser regeringen framför sig situationen när barn som föds via surrogatmoderskap utomlands ska sväva i något slags oklart, rättslöst läge? De här barnen erkänns som svenska medborgare i landet där de tillkommer. Ska då den svenska staten inte erkänna dem som svenska medborgare? Det är för mig helt befängt, och det är konsekvensen av dessa förslag.

Jag kommer att återkomma till själva förslaget vad gäller den stora frågan om att legalisera altruistiskt surrogatmoderskap i Sverige. Den frågan handlar om mycket mer än ofrivilligt barnlösas möjlighet att kunna skaffa barn. Den handlar om kvinnors rätt att bestämma över sin egen kropp. Den handlar om att fler människor än de som har råd att betala 600 000 kronor utomlands ska kunna ta hjälp av en surrogatmoder. Den handlar också om att kunna göra det som redan sker i dag på ett rättssäkert sätt i Sverige.

Men jag skulle först vilja ha svar på vad ministern tänker göra för att hjälpa de barn, som är ganska många, som tillkommer via surrogatmoderskap utomlands.

Anf. 22 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Längtan att skaffa barn är stark hos oss människor. Men det är inte den enskilda människans längtan som är allt, för att det tillkommer barn i samhället är något som gagnar oss alla.

Herr talman! Jag befinner mig i den ålder då många, åtminstone här i Stockholmsområdet, skaffar barn och möter till vardags all den ångest som

för vissa är förknippad med detta att bilda familj. Det är inte så enkelt för alla människor.

Många i den kvinnliga bekantskapskretsen, och givetvis de män som de är tillsammans med, brottas med frågor kring graviditet och familjebildning. Man har ångest över cancersjukdomar, en livmoder som inte fungerar eller äggstockar som inte längre finns kvar. Det är givetvis ångestladdade problem, samtidigt som det finns en stark längtan att kunna skaffa barn och bilda familj.

Herr talman! Jag är väldigt konfunderad över varför Morgan Johansson och regeringen är så avogt och negativt inställda till att lätta på ångesten för den 25-åriga kvinna som drabbas av någon form av cancersjukdom i underlivet. Varför ska en sådan person nödvändigtvis dömas till barnlöshet när det finns lösningar på den typen av problem? Räcker det inte med den ångest som sjukdomen i sig själv laddar? Måste det nödvändigtvis, enligt ministern, leda till barnlöshet? Varför döma denna familj eller denna kvinna till evig barnlöshet när det finns metoder som gör att man med lite hjälp, eller rätt mycket hjälp som det handlar om, i framtiden skulle kunna bilda en vanlig familj?

Hur kan ministern anse att den cancersjuka unga kvinnans möjlighet att i framtiden bilda familj är ett hot på något sätt? Hur skulle det kunna vara dåligt att åtminstone lätta på denna börda för den som ligger där i sjuksängen med oro för att inte kunna bli mamma och för att hennes pojkvän inte ska kunna bli pappa?

Varför har ministern låtit extremfeminister med politiska agendor bortom Feministiskt initiativ läta frågan, i stället för att ha ett mer verklighetsnära anslag och möta de unga människor i svåra situationer i livet som regeringen i dag dömer till barnlöshet för att man med feministiska vänsterideologiska förtecken vill döma ut denna möjlighet? Det är inte begripligt.

Morgan Johansson! Skulle ändå inte regeringen kunna öppna denna möjlighet? Det vore ett välkommet besked för många, inte minst unga kvinnor som har stark ångest över sin reproduktiva hälsa. Varför är det så viktigt att med feministiska förtecken döma de här människorna till barnlöshet? Jag kan inte förstå det.

Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Bakgrunden är förstas att det finns många etiska överväganden som man måste göra och fler hänsyn att ta än bara till den som vill ha barn.

Jag har stor förståelse för att ofrivillig barnlöshet kan vara en källa till stor sorg, för jag vet att barn skänker en enorm glädje och en känsla av mening med livet, som vi kanske inte kunde föreställa oss innan vi blev föräldrar – så var det i vart fall för min del. Jag har också stor respekt för dem som vill driva på för att hjälpa dem som har svårt att få barn av olika skäl.

Den socialdemokratiska regeringen öppnade därför för ett antal år sedan till exempel möjligheten för homosexuella att adoptera. Det var en förändring som vi gjorde. Och för bara ett par år sedan lade jag själv fram förslag om att öppna möjligheten för ensamstående kvinnor att få assisterad befruktning, också det en omstridd fråga.

Inget av dessa förslag skulle ha kunnat läggas fram av en borgerlig regering, eftersom Kristdemokraterna, som ni vet, var emot. Min poäng är, när ni nu gör politik av det här, att det är socialdemokratiska och rödgröna regeringar som har utökat möjligheterna för dem som av olika skäl haft svårt att få barn. Det är vi som har gjort det, inte ni.

Ett förslag som jag nu har på mitt bord handlar om att ytterligare utöka möjligheterna genom att slopa kravet på genetisk koppling till någon av föräldrarna vid just assisterad befruktning. Det skulle innebära att man kan genomföra assisterad befruktning med både donerade spermier och donerade ägg, vilket också skulle kunna underlätta för en del par. Vi tittar noga på den möjligheten, och förslaget finns i den utredning som jag hänvisar till.

Men detta är ni förstås inte nöjda med, utan ni vill ha rätt till surrogatmoderskap i Sverige, det vill säga att en kvinna föder barn åt ett annat par. Också denna fråga splittrar Alliansen, och därför lade ni aldrig fram något sådant förslag när ni satt i regering i åtta år. Men ni tillsatte en utredning på beställning av riksdagen, och det är den som jag nu har tagit emot. Det är *er* utredare som jag har tagit emot förslaget från, ingen annan.

Utredningen kom fram till att surrogatmoderskap inte ska tillåtas i Sverige, och argumenten för detta är flera. Ett argument, som jag vill inleda med, är att man måste ta hänsyn inte bara till det barnlösa paret utan också till barnet och till den kvinna som ska föda barnet, surrogatmodern.

Det finns som sagt en rad etiska problem som är förknippade med detta. Vad händer till exempel om kvinnan ångrar sig efter födseln och vill behålla barnet? Ska staten då tvinga henne att lämna ifrån sig barnet som hon själv har fött?

Vad händer om barnet är sjukt, kanske funktionshindrat, och paret inte vill ta emot det? Det har varit ett antal sådana fall i Indien och Thailand, där par inte velat ta emot ett barn som fötts med funktionshinder, och det var därför som man där upphörde med surrogatmoderskap.

Vad händer med kvinnans aborträtt om hon ångrar sig? Är hon då bunden av något slags avtal om att inte använda aborträtten.

Herr talman! Det finns uppenbara risker att kvinnor kommer i beroendeställning, även om det handlar om altruistiska arrangemang. Dessutom finns alltid risken för dolda kommersiella surrogatmoderskap.

Vi har inte helt satt ned foten, men en majoritet av remissinstanserna delar utredningens bedömning i just denna fråga.

Det finns också förslag i utredningen som, tvärt emot vad Sofia Fölster påstår, underlättar den rättsliga ställningen för barn som tillkommer i utlandet, men det kan jag återkomma till i nästa inlägg.

Anf. 24 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Jag blir oerhört besviken när ministern använder majoriteten av tiden i sitt debattinlägg till att prata om helt andra frågor än surrogatmoderskap, till exempel om assisterad befruktning och en massa andra frågor. Han lägger sedan också tid på att prata om vems fel det är att det här inte är infört och besvarar inte ens min fråga om vad som händer med de barn som nu, tack vare utredningen om det här går vidare, kommer att få svårare att få svenskt medborgarskap godkänt.

Jag är här för att jag vill debattera surrogatmoderskap, ingenting annat, och jag hoppas att vi kan hålla debatten till just detta.

När det gäller själva sakfrågan handlar det för mig om kvinnors rätt till sin egen kropp, rätten att bestämma över sin egen kropp. På samma sätt som man får bestämma om man ska göra abort eller inte och om man ska ha assisterad befruktning eller inte ska man också få bestämma om man ska vara surrogatmoder eller inte. Det är kärnan i den här frågan.

Ministern hänvisar till en massa etiska skäl för att vi inte skulle kunna tillåta surrogatmoderskap i Sverige.

Jag vill först göra några förtydliganden. Indien har inte förbjudit surrogatmoderskap. Det är rent felaktigt. Man har ett reglerat surrogatmoderskap, vilket är bra. Surrogatmoderskap borde regleras, och ett reglerat surrogatmoderskap är precis det vi föreslår. Vi föreslår till och med ett altruistiskt surrogatmoderskap, vilket är ett än mer reglerat surrogatmoderskap.

Att det skulle vara många som ångrar sig och att det inte finns forskning om detta stämmer inte. Det finns mycket forskning på detta område. I USA har surrogatmoderskap varit tillåtet sedan 80-talet, och det finns extremt få fall där kvinnan har ångrat sig. Det har skett i mindre än 1 promille av fallen, och alla var på 80-talet innan man reglerade ordentligt. Nu finns inga fall med sådana tvister.

Vad gäller etiska överväganden har till exempel Statens medicinsk-etiska råd satt ned foten och talat för surrogatmoderskap.

Det var inte det utredningen talade om. Den talade om rättsliga problem – rättsliga problem som många andra länder har löst och det ganska enkelt. Man kan skydda alla involverade parter och framför allt ge kvinnan som bär barnet en stark ställning.

Då kommer vi till grundfrågan. Det finns forskning, det finns goda erfarenheter och framför allt finns det många svenska föräldrar som redan får barn på detta sätt. Vill vi att detta ska fortsätta att ske i andra länder, eller vill vi att det ska bli enklare och ännu mer rättssäkert i Sverige? Vill regeringen stå fast vid ståndpunkten att det ska vara politiker som beslutar om kvinnors kroppar i stället för kvinnor själva?

Låt mig återkomma till det som ministern sa om att man även med ett altruistiskt surrogatmoderskap inte kan veta om kvinnor blir utsatta för påtryckning eller inte. Jag tycker att det är en taskig kvinnosyn att hävda att kvinnor inte är kapabla att fatta beslut om sin egen kropp. Självklart gör man en bedömning där det säkerställs att kvinnan vill detta och tittar på psykiska faktorer så att man vet att kvinnan är stabil. Men efter det måste det vara upp till varje människa själv att besluta om sin egen kropp.

Men ministern säger att kvinnor inte är kapabla att fatta beslut om sin egen kropp och att om de fattar fel beslut, enligt regeringen, är de utsatta för påtryckning. Står ni fast vid denna ståndpunkt? Det är en ganska dålig syn på kvinnors rätt och möjlighet att fatta beslut om sin egen kropp.

Anf. 25 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det är bekymmersamt att det alltid ska finnas så många svåra etiska överväganden just när det kommer till homosexuellas möjligheter eller rättigheter i samhället.

Jag kan berätta för justitieministern att livet är fullt av svåra överväganden för vem som helst. Att gifta sig och att skaffa barn och bilda familj är sådana svåra överväganden. I vilken familjekonstellation som helst kan det uppkomma en mängd olika problem: vårdnadstvister, vem som ska ta hand om barnet, hur man ska fördela olika tillgångar eller arbetsbördan i

hemmet. Det är alltså inget unikt för homosexuella par som vill skaffa barn, adoptera, gifta sig eller på annat sätt leva ihop.

Detta är alltså problem för alla oss människor, men av någon anledning finns det vissa politiker som alltid väljer att lyfta fram dessa olika så kallade etiska problem när det kommer till just hbt-personer. Är det inte lite märkligt, justitieministern, när dessa problem finns överallt hela tiden?

Att det föds ett barn med funktionsnedsättning är ett problem för vilken familj som helst. Det finns föräldrar som inte är kapabla att ta detta ansvar. Skillnaden med ett surrogatmoderskap är att det skulle kunna prövas innan i en ordnad process.

Om justitieministern inte vet om det: Det skaffas en hel del barn på det vanliga, gängse sättet av föräldrar som inte är redo. Det finns ingen garanti att de är bättre skickade.

Som justitieministern vet har vi format regelverk och trygghet för detta, och det är fullt möjligt att forma regelverk och trygghet också för de fall som nu diskuteras. Det är bara det, herr talman, att justitieministern inte vill utforma dessa regelverk utan vill att de etiska problemen ska kvarstå.

Det är ditt ansvar, Morgan Johansson.

Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag reagerade på tonläget inledningsvis i debatten, och det har bara fortsatt. Det är ni som försöker göra partipolitik av detta, inte jag.

Jag pekade på att om det är några som har flyttat fram positionerna och möjliggjort för fler ofrivilligt barnlösa att få barn är det vi – med förslaget om homosexuellas rätt att adoptera, med förslaget om assisterad befruktning också för ensamstående och med det förslag vi nu tittar på: att bryta kravet på den genetiska kopplingen när det gäller assisterad befruktning.

Det är vi som lägger fram förslagen. När ni sitter i regering gör ni ingenting. Det är min invändning när ni anklagar oss för att inte vilja göra något i denna fråga. Det är precis tvärtom.

När det kommer till surrogatmoderskap måste vi också ta hänsyn till den som riskerar att utnyttjas i olika situationer. Det är precis det som utredaren pekar på.

Indien och Thailand har stramat åt rejält. I Thailand har man i praktiken stoppat detta efter ett fall där tvillingar föddes och paret som hade beställt barnen bara tog det ena eftersom det andra var sjukt.

Det är knappast sista gången man råkar ut för en sådan situation. Vad gör man när kvinnan ångrar sig? Ska en domstol bestämma att hon måste skiljas från det barn hon fött? Är det så vi ska lösa det? Hur ska man göra när barnet blir sjukt och paret inte vill ha det? Hur ska man göra när kvinnan vill avbryta graviditeten? Har hon rätt till abort eller inte?

Alla dessa frågeställningar och risken för kommersialisering – vi kan tala om altruism, men det finns en risk för dold kommersialisering – är starkt vägande argument mot en sådan reglering i Sverige.

Detta tyckte också utredaren, och en majoritet av remissinstanserna delade denna uppfattning.

Sofia Fölster frågar hur man gör med den rättsliga regleringen för dem som tillkommer i andra länder och kommer hit. Utredningen tittade på det också, och jag delar inte uppfattningen att det skulle försvåras. Tvärtom.

Det finns ett förslag om att underlätta för att fastställa faderskap i dessa situationer. Det förslaget stöds också av remissinstanserna.

Vi har inte satt ned foten i den frågan heller än så länge. Vi kommer med en lagrådsremiss om ett år. Men jag delar inte uppfattningen att förslagen går ut på att man skulle försvåra för dem som tillkommer utomlands.

I grund och botten tror jag att det handlar om hur man ser på risken att människor utnyttjas. Man kan inte bara se till den ena partens intressen, utan man måste se till allas intressen. Det kanske delvis är en ideologisk fråga. Ni ser bara till den starkare parten och inte till den svagare parten i en relation. Men från statsmakternas sida måste man hela tiden vara beredd att ha olika skyddsmekanismer som gör att en eventuellt svagare part kan skyddas.

Anf. 27 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Ministern anklagar mig för högt tonläge. Ja, det är ganska lätt att tonläget blir högt, för det här handlar om riktiga människor. Det handlar om barn som bor i Sverige i dag, barn som är på fotbollsklubben, i skolan eller på förskolan. Dessa barns föräldrar vill dina partikollegor nu stämpla som brottslingar. Det är nämligen det utredningen kommer fram till.

Jag blir ganska upprörd, för det framstår ibland som att ministern inte har läst utredningen. Utredningen talar om en så kallad vägransgrund där man ska kunna vägra att erkänna föräldraskapet hos föräldrar som har använt en surrogatmoder utomlands.

Detta går helt emot Europadomstolens tydliga ställningstagande om mänskliga rättigheter, men ändå öppnar utredningen för detta förslag.

Skulle man genomföra förslaget blir dessa barn de facto statslösa och föräldralösa, och man stämplar deras föräldrar som brottslingar.

Det här gör mig mycket upprörd. Det rör inte ett hypotetiskt scenario, utan det rör barn och föräldrar som befinner sig i Sverige i dag. Då är det legitimt att ha ett högt tonläge.

Alla de frågor som ministern nämner om hur man löser saker rättsligt har lösts i våra grannländer, till exempel i Storbritannien. Den forskning som utredningen själv hänvisar till landar därför i att man ska tillåta surrogatmoderskap.

Ytterst får man fråga sig om man tycker att kvinnor ska ha rätt att bestämma över sin egen kropp eller inte, om man tycker att kvinnor är offer som inte är kapabla att fatta beslut – rätt eller fel, genom påtryckningar eller inte – eller om man tycker att kvinnor på samma sätt som män ska vara kapabla och ha möjlighet och rätt att bestämma om sin egen kropp. Då är det självklart att vara för att legalisera surrogatmoderskap.

Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tycker nog att man får vara noggrann med orden här. Bara för att man ifrågasätter om vi ska ha surrogatmoderskap i Sverige innebär inte det att man vill stämpla folk som brottslingar. Det är faktiskt detta tonläge som Sofia Fölster har använt sig av.

Vi vill inte kriminalisera något. Det finns inga sådana förslag. Det är trots allt detta vi talar om. Det som utredningen invänder emot och lyfter

fram är riskerna med surrogatmoderskap och de etiska övervägandena. Den diskussionen tycker jag att man får ha respekt för.

Sofia Fölster vill bara vifta bort oss här. Hon säger att det inte finns något sådant, utan det har man reglerat. Men vad vet hon om de problem som trots allt kan uppkomma och som har uppkommit? Det är riktiga människor som ställs inför en situation där de kanske inte vill lämna bort sitt barn i slutänden och där de känner tvekan kring om de kan avbryta graviditeten om de ångrar sig. De kanske ställs inför en situation där barnet föds med funktionshinder och paret tvekar inför att ta emot det. Även om detta är rättsligt reglerat leder det till svåra etiska överväganden och problem.

Till syvende och sist har vi utvidgat möjligheterna för dem som är drabbade av ofrivillig barnlöshet på ett sätt som inga andra regeringar har gjort. Ni gjorde inte något på den punkten när ni satt i regeringen, Sofia Fölster, men vi har gjort det.

Jag måste peka på att det i slutänden finns en väl beprövad metod för den som drabbas av ofrivillig barnlöshet, och det är att adoptera. Den möjligheten finns trots allt för alla.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2016/17:524 om våld och hot mot blåljuspersonal

Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Cecilie Tenfjord-Toftby har frågat inrikesministern om han kan redogöra för skälen till att utredningen Ett modernt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal och andra samhällsnyttiga funktioner inte tillsattes förrän i december 2016 och av vilka skäl en snabbutredning inte har tillsatts.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det är naturligtvis oacceptabelt att de som har till uppgift att hjälpa och skydda andra angrips och hindras från att fullgöra sina uppgifter. Jag anser att frågan om angrepp mot blåljuspersonal måste tas på stort allvar, och även om det redan i dag finns olika straffbestämmelser som träffar angreppen i fråga måste det vara tydligt att samhället ser strängt på dessa brott. Det är bakgrunden till att vi låter göra en översyn av straffbestämmelserna.

Jag kan dock försäkra Cecilie Tenfjord-Toftby att Blåljusutredningen, som leds av riksåklagaren, tillsattes så skyndsamt som möjligt. Det uppdrag utredningen har är omfattande, och utredningen måste få den tid som krävs för att kunna presentera en långsiktigt hållbar straffrättslig reglering.

Regeringen har även vidtagit andra åtgärder på området. För att ge Polismyndigheten möjlighet att öka antalet anställda och därmed den polisiära närvaron på lokal nivå har regeringen även föreslagit och aviserat tillskott till myndigheten på sammanlagt drygt två miljarder kronor under perioden 2017–2020. Myndigheten beräknas inom några år ha fler än 30 000 anställda som tillsammans kan arbeta med att förebygga och bekämpa brottslighet.

Utöver detta är det viktigt att vi också utvecklar det förebyggande arbetet. Här krävs åtgärder även utanför rättsväsendet. Regeringen har därför under våren lanserat ett nytt brottsförebyggande program, Tillsammans mot brott, som syftar till att ge det förebyggande arbetet en mer framskjuten plats i samhället.

Anf. 30 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Tack, justitieminister Morgan Johansson, för svaret!

Jag tycker att det är bra, och jag uppskattar att vi har en samsyn kring hur viktig blåljuspersonal är för allas trygghet i Sverige. Det är bra att vi är medvetna om de hot och det våld som de i vissa lägen utsätts för. Något annat svar än det hade jag heller inte väntat mig från justitieminister Morgan Johansson.

Om vi nu är överens om att blåljuspersonalens arbetssituation redan i dag i vissa lägen är ohållbar, vad gör regeringen åt detta nu?

Redan i februari 2016 diskuterade statsrådet Anders Ygeman möjligheten att se över skyddet för blåljuspersonal. Sedan dröjde det flera månader, närmare bestämt till den 22 december 2016, innan en utredning tillsattes. För att ytterligare fördröja processen och försvåra situationen för blåljuspersonalen ska utredningen pågå i ett och ett halvt år. Sedan ska man lämna ett förslag, och därefter vet vi att implementeringen och lagstiftningsprocessen tar sin tid.

Det otillräckliga skyddet för blåljuspersonal är ett problem här och nu. Det är oacceptabelt att de utsätts för stenkastning och andra angrepp. Den 28 januari i år rapporterades att ambulanspersonal hade attackerats och utsatts för rån. Detta är inte hållbart när vi alla vet att vi är beroende av dessa människor för att liv ska räddas. För de räddar liv.

Det är regeringens uppdrag att se till att de har ett fullgott skydd så att de kan utföra sina arbetsuppgifter utan att frukta för sin egen hälsa och sitt eget skydd. Jag undrar därför, och det var också därför jag ställde min interpellation till Morgan Johansson: Varför har utredningen Ett modernt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal och andra samhällsnyttiga funktioner inte tillsatts tidigare? Det dröjde trots allt nio månader – en hel graviditet, apropå surrogatmoderskap – från det att Ygeman gick ut och sa att detta är viktigt och angeläget till dess att något hände.

Ett och ett halvt år för att utreda är för lång tid att vänta för dem som utsätts för hot i dag. Jag undrar: Är det verkligen Morgan Johanssons tolkning här och nu att utredningen tillsattes så skyndsamt som möjligt?

Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Först och främst är vi fast beslutna att bryta brottsutvecklingen i de utsatta bostadsområdena. Det är därför vi vidtar en lång rad åtgärder för detta. Vi måste bura in de mest brottsaktiva individerna. Vi måste samtidigt gå in med sociala insatser och bryta nyrekryteringen till de kriminella gängerna. Det är så man kommer åt det.

Alla har rätt att känna trygghet, oavsett var man bor. Vi har under de två och ett halvt år som vi har verkat i Justitiedepartementet gått fram med ett stort antal förslag för att nå dit: straffskärpningar mot de grävsta narkotikabrotten och de grova våldsbrotten och utvidgade möjligheter till för-

verkande av egendom för dem som tjänar pengar på brottslighet. Vi kommer att gå fram med ytterligare straffskärpningar när det gäller vapenbrott, för att till exempel möjliggöra omedelbar häktning och hemliga tvångsmedel.

Vi går fram med fler poliser. Vi har under den tid vi har verkat dragit samman resurser och koncentrerat dem i de utsatta bostadsområdena. Det har blivit 300 fler poliser i de 14 mest utsatta bostadsområdena bara under de senaste åren.

Som Cecilie Tenfjord-Toftby säkert känner till går vi fram med ytterligare satsningar på polisen. Vi har från socialdemokratiskt håll sagt att vi vill ha 10 000 fler polisanställda till 2024. Vi vill öppna två nya polisutbildningar, i Västsverige och i Malmö.

Vi går fram med ett nationellt brottsförebyggande program, det första på 20 år. Vi förstärker den sociala barn- och ungdomsvården för att kunna sätta in socialtjänstinsatser för de ungdomar som kanske är på väg att hamna i problem.

Vi är beredda att gå fram med ökad kameraövervakning på de mest brottsutsatta platserna. Vi har ordnat översynen om angrepp mot blåljuspersonal. Det tycker jag är en viktig signal om hur allvarligt vi ser på den typen av angrepp.

Och vi ser inte bara på personalen. Moderaterna lyfte upp att de vill titta på angrepp mot individer, såsom poliser eller ambulansförare, men vi breddar det och säger att vi vill ta ett större grepp. Också angrepp mot infrastruktur och egendom, till exempel polisbilar, brandstationer, socialkontor, tjänstehundar och polishästar, omfattas av utredningsuppdraget. Det gäller inte bara blåljuspersonal utan också andra yrkesgrupper som gör en viktig insats och som riskerar att hotas.

Vår bestämda uppfattning är att när det gäller denna typ av angrepp ska vi inte lägga fingrarna emellan utan se strängt på dessa angrepp.

Cecilie Tenfjord-Toftby säger att detta tog för lång tid. Vi tillsatte denna utredning förra året. Hon skriver att detta visar att det inte finns någon riktig vilja hos regeringen att skydda blåljuspersonal, alltså för att vi inte tillsatte denna utredning tidigare.

Det är en stenhård kritik mot Beatrice Ask som var justitieminister i åtta år. För denna typ av angrepp var väl inte okända för den gamla regeringen? Hon var justitieminister i åtta år utan att tillsätta någon sådan utredning. Sedan kommer Cecilie Tenfjord-Toftby och klagar på oss för att det tog ett år för oss att tillsätta den.

Tänk om ni hade gjort lite mer när ni satt i regeringen. Då hade ni kanske kommit ut lite bättre också i valet 2014.

Jag och inrikesministern har lagt fram över 100 propositioner till riksdagen sedan vi tillträdde. Alla har gått igenom riksdagen. Det är en högre reformtakt än någon annan regering har kunnat visa på detta område. Nu ska vi klara av detta också.

Anf. 32 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Detta är en komplex fråga. Jag vill gratulera Morgan Johansson till att han har fått igenom alla sina propositioner i riksdagen. Det hade kanske varit klädsamt om han också hade berättat hur många tillkännagivanden som har gjorts med anledning av dessa propositioner. Men det är en helt annan fråga.

Detta är alltså en komplex fråga, och det är en stor utredning som regeringen har tillsatt. Och detta måste självklart utredas grundligt.

Men jag är tveksam till om de som utsätts för hot och våld delar justitieministerns tolkning av vad som är skyndsamt. Jag tror att förväntningarna på att det ska ske någonting nu i mycket hög grad skapades av statsminister Stefan Löfven, inrikesminister Anders Ygeman och justitieministern själv under förra sommaren, bland annat under Almedalsveckan då Stefan Löfven gick ut och sa att skyddet för dem som skyddar oss måste stärkas och att det är angeläget att få till stånd detta så snabbt som möjligt. Det är självklart att frustration och besvikelse uppstår när man uppfattar att man har fått ett löfte men när resultaten uteblir.

Det tog, som sagt, nio månader att sätta igång utredningen. Utredningen ska arbeta i ett och ett halvt år. Jag ska erkänna att jag verkligen tror att regeringen tar denna fråga på allvar. Men jag tror inte att ni tycker att det är tillräckligt brådskande. Om regeringen verkligen hade tyckt att detta är en brådskande fråga, varför kan ni då inte snabbutreda den? Jag förstår att hela utredningen är mycket omfattande och komplex. Men det finns delar i den som skulle kunna snabbutredas.

Regeringen såg till att frågan om kameraförsedda drönare, som handlar väldigt mycket om vår integritet, snabbutreddes för att tillfredsställa näringslivet.

Det är nämligen ett stort problem att det i dag inte anses som våld mot tjänsteman att kasta sten på ambulanspersonal och att angripa räddningstjänsten. Det räknas i dag enligt lagen som vanlig misshandel. Våld mot tjänsteman har en starkare position i vår lagstiftning än en vanlig misshandel.

Eftersom regeringen, för att tillfredsställa näringslivet, snabbutredde frågan om kameraförsedda drönare borde man i alla fall rimligen kunna bryta ut just frågan om kriminalisering av attacker mot blåsljuspå personal och se till att det anses vara våld mot tjänsteman. Det hade varit en mycket tydlig signal, även om utredningen i stort får ta sin tid. Det måste bli tydligt vad vi alla tycker om detta. Jag tror faktiskt att vi alla är överens om det skadliga i angreppen mot vår blåsljuspå personal.

Jag skulle uppskatta om regeringen kunde sluta att tala och faktiskt göra någonting. Jag har därför en direkt fråga: Vilka skäl har Morgan Johansson till att inte tillsätta en snabbutredning om just att angrepp mot vår blåsljuspå personal ska anses vara våld mot tjänsteman?

Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Återigen: Det finns en utredning tillsatt. Riksåklagaren sitter och jobbar med den.

Men det låter på Cecilie Tenfjord-Toftby nästan som om det i dag är straffritt att angripa poliser, ambulansförare eller socialtjänstpersonal. Hon talar om kriminalisering. Det är kriminellt att kasta sten på dem som utför samhällsuppgifter. Det är kriminellt att angripa dem på olika sätt.

Vad vi talar om är en straffskärpning i dessa situationer. Det ska vi naturligtvis leverera. Men sprid inte bilden av att det skulle vara något slags straffri verksamhet att bete sig på det sättet. Det är farligt att sprida den bilden.

Vi har, som sagt, lagt fram över 100 propositioner. Jag tror inte att någon kan påstå att Justitiedepartementet inte har tagit sig an dessa uppgifter sedan vi tillträdde med en helt annan reformtakt än vad den gamla regeringen uppvisade.

Samtidigt måste man se till att saker och ting blir gjorda på rätt sätt. Om man inte utreder och tar fram lagstiftning som sedan verkligen fungerar, då kommer man inte att få några dömda i domstolarna. Det kommer att bli svårt för domstolarna att faktiskt tillämpa de lagregleringar som vi vill ha. Man måste alltså göra saker och ting på rätt sätt och på ett sätt som faktiskt håller.

Det spelar ingen roll hur höga straff vi har om vi inte fångar några bovar. Därför är själva satsningen på bland annat polisväsendet helt avgörande.

Jag sa i mitt förra anförande att vi nu har koncentrerat polisresurser till just de utsatta bostadsområden som det handlar om – över 300 poliser till dessa 14 områden.

Lyckligtvis ser vi också att det börjar hända saker och ting. Jag vet inte om Cecilie Tenfjord-Toftby uppmärksammade ett inslag i SVT om Biskopsgården förra veckan. Polisen har gjort en kraftsamling i Biskopsgården. Men det har också gjorts kommunala insatser, och man har fått hjälp av ideella krafter. Nu har man lyckats få en helt annan utveckling i denna stadsdel, där människor känner sig mycket mer trygga. De mest brottsaktiva individerna har burats in, och man har också satsat på sociala insatser för att bryta nyrekrytering till de kriminella gängerna.

Straff är en sak. Det är en viktig signal från samhället. Men man ska inte tro att man kommer att lösa dessa problem om man bara jobbar med dessa instrument, utan det handlar om polisresurser och om förebyggande arbete för att klara av detta.

Man blir, som sagt, alltid förvånad när Moderaterna i opposition plötsligt får klart för sig vad vi socialdemokrater ska göra, samtidigt som de nästan aldrig är beredda att själva när de sitter i regeringsställning driva fram saker och ting.

Jag ska ta upp ett exempel. Moderaterna talar mycket om poliser och polisutbildning för att få fler poliser. Men ni har aldrig startat en ny polisutbildning. Vi hade polisutbildningen i Stockholm sedan tidigare. Sedan var det vi som startade polisutbildningen i Växjö. Det var vi som startade polisutbildningen i Umeå. Och från socialdemokratiskt håll går vi nu fram och säger att vi ska starta en polisutbildning i Malmö och en i Västsverige.

Det är lätt att i opposition komma på saker och ting. Men när ni väl sitter i regeringsställning levererar ni inte.

Jag och inrikesministern har lagt fram mer än 100 propositioner och har fått igenom alla i riksdagen. Visst har det gjorts tillkännagivanden. Men att vi har lagt fram så många propositioner som vi har fått igenom i riksdagen visar tydligare än någonting annat att det är vi som driver på reformtaktan i fråga om detta och inte ni.

Anf. 34 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Jag sa inte att våld mot blåljuspersonal inte är brottsligt. Jag sa att det räknas som vanlig misshandel. Men jag skulle vilja att detta ses som våld mot tjänsteman, där det redan i dag är en helt annan straffskala.

Morgan Johansson väljer att ta upp frågan om polisen. Det är bra att man vill ha fler polisutbildningar. Men vi ser i dag att många poliser slutar. Poliserna säger själva att deras löneläge måste ses över. Det är faktiskt Moderaterna som har förslag om att höja polisernas löner, inte Socialdemokraterna.

Herr talman! Jag ska återgå till det som jag ville debattera här i dag, nämligen blåljuspersonalens behov av utökat skydd. Det är vissa saker som vi bara förväntar oss ska fungera i ett modernt samhälle. Jag jobbade tidigare med energipolitik, och man förväntar sig att lamporna tänds när man vrider på brytaren och att vattnet rinner ur kranen. Och vi förväntar oss att ambulanspersonalen och räddningstjänsten finns där för oss den dag som vi behöver dem.

De är pelare som gör att vi kan känna oss trygga och säkra i vår vardag, och det är saker vi ibland tar för givna. Därför är det vår plikt, vi som står här, att vara tydliga med hur viktiga vi tycker att dessa människor är och hur viktigt vi tycker att det är att de så snabbt som möjligt får ett utökat skydd. Låt utredningen i sin helhet ta sin tid, men försök att bryta ut delar av den så att dessa människor känner att det ni stod och sa i Almedalen förra sommaren faktiskt var på riktigt!

Det är vår plikt att se till att skyddet för de män och kvinnor som finns där för oss är tillräckligt, och det är det inte i dag. Jag skulle verkligen önska att jag hade fått ett annat svar av Morgan Johansson än det jag fick i dag. Även om Morgan Johansson inte är villig att lova något annat hoppas jag verkligen att utredningen levererar – och att den absolut inte blir försenad.

Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Du kan vara helt säker på att vi kommer att leverera vad vi lovar, Cecilie Tenfjord-Toftby. Det brukar vi göra, och vi levererar även sådant som ni inte gjorde någonting åt. När vi säger att vi ska göra en sak ser vi också till att göra det. Men det måste vara riktigt gjort, och det måste vara lagstiftningar som faktiskt kan användas i domstolarna.

Vi tog också, som jag påpekade, ett bredare grepp. Det gäller inte bara attacker mot individer, så att säga, utan även mot egendom. Det gäller inte heller bara själva blåljuspersonalen utan kanske också socialsekreterare eller hemtjänstpersonal, som kan riskera att bli attackerade i en sådan här situation. Vi har alltså gjort det bredare än vad ni efterfrågade från början, men vi kommer att leverera. Vi brukar göra vad vi säger.

Sedan säger Cecilie Tenfjord-Toftby, när hon försöker försvara vad man gjorde under sina åtta år när det gäller polisen, att det inte räcker att bara satsa på polisutbildningen i Sverige utan att man måste höja polisernas löner. Inte heller det gjorde ni ju under åtta år, Cecilie Tenfjord-Toftby. Som sagt: Det duger att nu i opposition komma med förslag som man inte levererade under sina åtta år. Ni kommer på det nu i stället. Jag bara pekade på att när det gäller polisutbildningar, som det nu pratas mycket om, har ni moderater – trots att ni har styrt under ett stort antal år – aldrig någonsin öppnat en ny polisutbildning. Det är vi som har gjort det, vid varje sådant tillfälle.

Vi bygger nu ut polisverksamheten. Både för civilanställda och poliser kommer det att göras två stora intag till polisutbildningen, en i januari/februari och en till hösten, för att vi ska kunna utöka antalet poliser men också totalt sett antalet civilanställda. Vi kommer också att leverera när det gäller de straffskärpningar som efterfrågas.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2016/17:520 om finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Anette Åkesson har frågat mig varför hänsyn tas till den tidigare utvecklingen av näringslivets produktivitet men inte till kostnadsutvecklingen i offentlig sektor i analysen av finanspolitikens hållbarhet i vårpropositionen. Hon undrar också hur jag ser på att välfärden finansieras av arbete samtidigt som den tekniska utvecklingen kan göra att antalet jobb minskar.

Bedömningen av finanspolitikens hållbarhet är i första hand en analys av om dagens offentliga välfärdssystem och finansieringen av dessa kan hantera förväntade förändringar av demografin och andra faktorer. Bedömningen i vårpropositionen visar att dagens kvalitet kan upprätthållas även i framtiden, inräknat demografiska förändringar. Det är detta referensscenariot beskriver.

Finansieringen av välfärden är beroende av hur många som är sysselsatta och hur mycket de arbetar. Sedan regeringen tillträdde har utvecklingen på arbetsmarknaden förbättrats med 200 000 fler sysselsatta, samtidigt som regeringens politik stärkt de offentliga finanserna. Man ska vidare vara försiktig i bedömningen av hur den tekniska utvecklingen kommer att påverka sysselsättningen i framtiden.

På sikt bestäms antalet arbetade timmar av hur många som kan och vill arbeta, och det är därför viktigt med en politik som stärker det framtida arbetskraftsutbudet. Vi ska välkomna och dra nytta av den tekniska utvecklingen och föra en politik som bidrar till att Sverige ligger i framkant av utvecklingen även i framtiden. Regeringens politik syftar till en hög sysselsättning genom väl fungerande utbildningssystem och en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Anf. 37 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Till en början vill jag tacka finansministern för svaren, även om de tyvärr inte besvarade frågorna jag ställde.

Interpellationen handlar i grunden om det kapitel i vårbudgeten som handlar om finanspolitikens långsiktiga hållbarhet. Det är ett mycket intressant kapitel som utifrån vissa antaganden visar hur svensk ekonomi utvecklas till år 2030 respektive år 2100 utifrån ett referensscenario som bygger på vissa antaganden. I anslutning till detta har man tagit fram olika alternativa scenarier som bygger på andra antaganden, och det ger ett bra diskussionsunderlag.

I referensscenariot ser det ut som att Sverige har en långsiktigt hållbar finanspolitik, men tyvärr ifrågasätter jag några av antagandena. Det är med viss tillfredsställelse jag ser att regeringen åtminstone ansatsvis anpassat ett av alternativscenarierna efter vår debatt förra året om samma kapitel. Då kunde jag citera den kritik som Sveriges Kommuner och Landsting respektive Svensk Försäkring inkommit med till Långtidsutredningen, där man väljer att underskatta kostnadsutvecklingen i offentlig sektor jämfört med hur den sett ut historiskt i och med att man väljer att utgå från en oförändrad ambitionsnivå.

Nu har man från regeringens sida valt att åtminstone ta fram ett alternativscenario där konsumtionen ökar med 0,5 procent per år utöver de demografiska behoven, det vill säga så som det sett ut i genomsnitt under åren 2000–2015. Inte förvånande kan då konstateras att svensk finanspolitik under den förutsättningen inte alls är hållbar utan i framtiden skulle leda till en kraftig försämring av den finansiella ställningen. Och då ska man ändå beakta att 0,5 procent i genomsnittlig ökning per år över 15 år är lågt jämfört med hur det har sett ut sedan 50-talet, vilket troligen har med finanskrisen att göra.

Tidigare 15–20-årsintervaller har legat på mellan 0,9 procent och 4 procent högre kostnader än om de offentliga kostnaderna hade följt åldersutvecklingen. Referensscenariot utgår endast från åldersutvecklingen, utan hänsyn till hur det har sett ut tidigare. Finansministern svarade heller aldrig på varför man har tagit hänsyn till hur det sett ut gällande näringslivets produktivitet men inte till den faktiska utvecklingen av de offentliga kostnaderna.

I kombination med att referensscenariot utgår från att statsbidragen till kommuner och landsting anpassas löpande efter utgifterna för de välfärdstjänster de ansvarar för, vilket är optimistiskt jämfört med hur det ser ut i verkligheten, betyder det att det är rena rama glädjekalkylen som presenteras i vårpropositionens referensscenario. Det är allvarligt, eftersom det innebär en risk. Som regeringen skriver: ”Om nödvändiga förändringar skjuts på framtiden riskerar problemen att förvärras, och förändringsarbetet försåras, så att mer omfattande åtgärder måste genomföras i ett senare skede och ofta under mindre ordnade former.”

Det betyder att vi stjälp över ansvar och kostnader på framtida generationer – något som förstärks av annat som regeringen redan nu vet men inte gör någonting åt, till exempel situationen för framtidens pensionärer. Långtidsutredningen skriver: ”År 2060 skulle enligt beräkningar som gjorts till Pensionsåldersutredningen ca 50 procent av de kvinnliga pensionärerna ha låg ekonomisk standard”, vilket ska jämföras med ca 20 procent i dag.

Varför ser inte regeringen till att referensscenariot för finanspolitiken är så realistiskt som möjligt, så att underlag för relevanta reformer kan tas fram för att säkerställa finanspolitikens långsiktiga hållbarhet?

Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! De beräkningar som görs för finanspolitikens långsiktiga hållbarhet utgår ifrån de ambitionsnivåer man har i välfärden i dag. Det räknas på hur det kommer att utvecklas framöver och om det är långsiktigt hållbart. Det är exakt samma metod som användes när Anette Åkessons

parti styrde på Finansdepartementet. Det är en metod som har använts under en längre tid, och det verkar som att Moderaterna när man satt i regeringsställning tyckte att det var en bra metod att använda. Vi har inte ändrat den metod som användes under Moderaternas tid.

Anette Åkesson hävdar att det inte är en långsiktigt hållbar utveckling i de offentliga finanserna. Det är inte bara regeringen som säger att utvecklingen är långsiktigt hållbar; även Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och EU-kommissionen gör bedömningen att vi har långsiktigt hållbara statsfinanser.

Om det däremot är så att man vill öka åtagandet i välfärden behöver man naturligtvis vidta ytterligare åtgärder. Vill man öka åtagandet handlar det om att på ett eller annat sätt öka skatteintäkterna, till exempel genom att fler människor arbetar. Det är väldigt positivt att vi jämfört med när regeringen tillträdde nu har 200 000 fler människor i arbete. Det är ett bra sätt att höja intäkterna på. Skattehöjningar kan naturligtvis också diskuteras, liksom ökad effektivitet i den offentliga sektorn. Man kan även göra omprioriteringar i det offentliga åtagandet.

En sak som är väldigt tydlig är att de skattesänkningar på sammantaget 70 miljarder kronor som Alliansen nu föreslår inte skulle trygga de offentliga finanserna långsiktigt eller stärka deras hållbarhet långsiktigt.

Anf. 39 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Det är ingen ursäkt för finansministern att skylla på Alliansen. Magdalena Andersson har haft ansvaret i snart tre år. EU-kommissionens siffror vad gäller den långsiktiga hållbarheten i finanspolitiken är självklart positiva. Vi har goda förutsättningar i Sverige, med många arbetande kvinnor och relativt höga födelsetal. Men siffrorna är väsentligt sämre än de som regeringen presenterar.

Min andra fråga rörde arbetsmarknadens påverkan på den långsiktiga finanspolitiken. Antalet jobb och sysselsatta, men framför allt antalet arbetade timmar, är det som direkt påverkar finansieringen av välfärden, i alla fall utifrån hur vi tänker i dag. Och där har regeringen tur. Man drar nytta av effekterna av alliansregeringens reformer men även av den rådande högkonjunkturen i kombination med låg ränta.

Finansministern säger att det är viktigt med en politik som stärker det framtida arbetskraftsutbudet. Det kan jag absolut hålla med om. Men ord och handling hänger inte ihop, vilket ofta händer med socialdemokrater. Regeringen har med precision vidtagit åtgärder som försämrar förutsättningarna för att antalet arbetade timmar ska öka: höjda arbetsgivaravgifter för äldre, höjda marginalskatter för stora grupper, försämrade villkor för RUT och ROT samt socialförsäkringsreformen, för att bara nämna några saker.

Att stora företag överväger att flytta sina huvudkontor från Sverige riskerar att ytterligare påverka svenska jobb och skatteintäkter. Detsamma gäller osäkerheten om hur företagsbeskattningen kommer att utvecklas internationellt samt var skatten ska betalas. Men regeringen verkar inte bry sig. Med skattehöjningar på jobb och företagande på hittills 40 miljarder – och ytterligare 20 miljarder föreslagna – hotas företagsklimatet i Sverige och därmed framväxten av jobb och skatteintäkter ytterligare.

Tursamt nog flyttar även vissa företag tillbaka sina verksamheter från lågskatteländer. Det kommer visserligen inte nödvändigtvis att öka antalet

jobb, men kan ändå innebära fördelar för Sverige. Anledningen är den tekniska utvecklingen. Därmed är jag tillbaka vid vårpropositionens tionde kapitel. Det finns nämligen inget scenario som i utblicken fram till år 2100 tittar på vad digitaliseringen och automatiseringen får för betydelse för finanspolitikens långsiktiga hållbarhet. Variationen i prognoserna för andelen jobb som riskerar att försvinna är stor – det ligger mellan 10 och 50 procent. Detta torde därmed få stor betydelse för skatteintäkterna på lång sikt med rådande finansieringsmodell.

Att regeringen försämrar förutsättningarna för de jobb som finns och samtidigt sticker huvudet i sanden när det gäller hur vi ska hantera att jobb försvinner på grund av den tekniska utvecklingen är allvarligt. Självklart ska vi bejaka de tekniska framstegen. Det är mycket spännande som händer. Innovationer kommer också att vara en förutsättning för att klara välfärden i framtiden. Men det är ingen ursäkt för att inte i åtminstone något scenario ta upp vilka effekter de kan få.

Då ska vi veta att kapitel 10 jämför det så kallade referensscenariot med åtta alternativa scenarier, fyra där den finanspolitiska hållbarheten förbättras och fyra där de försämras. Man tittar på konsekvenserna av att människor arbetar längre, av att utrikes födda etableras på arbetsmarknaden snabbare, av att hälsoläget förbättras, av att produktiviteten inom offentlig sektor ökar med 0,1 procent per år, av påverkan av det nya över-skottsmålet, av att mer fritid efterfrågas samt av att de demografiska behoven får styra redan år 2018–2020 – utöver det som tidigare nämnts, att ambitionshöjningarna som de sett ut de senaste 15 åren, vilka är lägre än under de 50 åren dessförinnan, är 0,5 procent större än de demografiska behoven.

Hade det inte funnits utrymme i vårpropositionens kapitel om finanspolitikens långsiktiga hållbarhet för ett scenario med effekter, både positiva och negativa, av tekniska innovationer och deras påverkan på jobben och skatteintäkterna, något som vi helt självklart kommer att uppleva de kommande dryga 80 åren?

Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Självklart kan man alltid diskutera exakt vilka scenarier man ska ha i en vårproposition. Det finns säkert en uppsjö olika scenarier som skulle kunna vara intressanta att ta med. Jag för naturligtvis gärna en fortsatt dialog med riksdagen om vilka scenarier som riksdagen kan tycka är relevanta och intressanta att få ta del av från Finansdepartementet. Därom bör vi inte behöva ha någon konflikt.

Konflikten gäller i stället helt hur vi ser på samhällsutvecklingen. Det är intressant att lyssna på Anette Åkesson. Å ena sidan oroar hon sig för välfärdens långsiktiga finansiering. Å andra sidan är hon väldigt kritisk mot regeringen, som har tagit ansvar för just välfärdens långsiktiga finansiering. Det är det vi har gjort sedan vi kom i regeringsställning. Vi kom in efter det som Moderaterna lämnade efter sig: stora underskott i de offentliga finanserna, hög arbetslöshet, hög ungdomsarbetslöshet och stora revor i välfärden. Skolresultaten hade fallit. Det rådde en stor bostadsbrist, och ungdomar hade inte möjlighet att flytta hemifrån.

Sedan vi blev in har vi tagit tag i det här. Vi har skapat ordning och reda i de offentliga finanserna. 200 000 fler människor har ett jobb att gå till. Ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 13 år. Skolresultaten har nu

äntligen vänt, och vi hoppas att det är en långsiktig trend, en arbetsseger för våra elever, lärare och rektorer. Vi har också tagit ett stort ansvar för välfärden. Vi har ökat resurserna till välfärden med 30 miljarder under de här två och ett halvt åren, varav 10 miljarder har riktats till skolan, eftersom vi vet hur viktigt det är för den långsiktiga tillväxten att alla barn får det stöd de behöver i skolan, lär sig det de behöver i skolan och kan gå vidare ut i arbetslivet. Bostadsbyggandet ökar. Regeringens investeringsstöd, som särskilt går till hyresrätter med låga hyror, möjliggör för fler ungdomar att få känna den fantastiska känslan att sätta in nyckeln i sin första egna bostad.

Vad gäller den tekniska utvecklingen kan man vara utvecklingsoptimist eller utvecklingspessimist. Jag är utvecklingsoptimist. Jag tror att det är bra att vi har en stark teknisk utveckling och en robotisering. Jag ser här stora möjligheter att skapa nya arbetstillfällen och få bort många av de monotona jobb som sliter ut människor i fabriker i dag. Vid teknikskiften pågår det alltid en diskussion om huruvida jobben kommer att försvinna. Den diskussionen har förts löpande vid ny teknisk utveckling sedan Spinning Jenny kom. Kommer jobben nu att försvinna? Kommer vi att ha något att leva på? Men hittills i mänsklighetens utveckling har människans kreativitet alltid tagit över. Man har hittat nya saker att arbeta med, och det tror jag att vi kommer att göra även i framtiden.

Anf. 41 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag är också teknisk optimist. Man ska se det som ett tips från mig att inför nästa vårproposition ta med det här i ett scenario.

Jag är allvarligt bekymrad över den framtida finansieringen av välfärden. Jag är extra bekymrad eftersom jag såg resultaten av alliansregeringens reformer, som hjälpte betydligt.

Finansministern brukar normalt i sitt avslutande inlägg, som jag inte kan bemöta, köra ett mantra: dels att Socialdemokraterna brukar röja upp statsfinanserna efter Moderaterna, dels att moderater sänker skatter i stället för att investera i välfärden. Jag passar därför förebyggande på att hänvisa till att 90-talskrisen orsakades av Socialdemokraterna samt att jobbskatteavdragen, som nuvarande regering har bibehållit, bidrog till att 360 000 jobb skapades, trots finanskris och lågkonjunktur. Kommuner och landsting fick 140 miljarder i ökade skatteintäkter till just välfärden åren 2007–2014 – intäkter som ökade varje år, trots finanskris. Detta har vi debatterat tidigare.

Tyvärr arbetar nuvarande regering på ett sätt som inte kommer att underlätta för kommuner och landsting. Dessa drabbas redan. Kostnader övervältras från staten på kommunerna av exempelvis Försäkringskassan och Migrationsverket. Men regeringens politik påverkar även den långsiktiga finanspolitiken och kommer att slå mot just de välfärdsverksamheter som svenskarna uppskattar. Självklart är långsiktiga prognoser osäkra, men när man väljer att inte nyttja antaganden som är så korrekta som möjligt gällande offentlig sektors kostnadsutveckling och tekniska utveckling blir beslutsunderlaget sämre än det skulle behöva vara. Därmed riskerar regeringen att exakt det man själv säger sig vilja undvika inträffa, nämligen att nödvändiga förändringar skjuts på framtiden.

Jag vill därmed tacka för debatten.

Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Anette Åkesson säger att resurserna till kommuner och landsting ökade under alliansregeringen. Det beror ju på att kommuner och landsting höjde skatten. Man var tvungen att göra det. Det man gjorde från regeringens sida var att sänka skatten. Därmed gav man inte kommuner och landsting de resurser de behövde för att klara sin verksamhet. I stället tvingades man höja skatten där. Vad blev resultatet av det? Höjda marginalskatter. Det är facit av alliansregeringen.

Det finns en ironi i att Anette Åkesson är mycket bekymrad över offentliga sektorns långsiktiga finanser. Jag har stor respekt för att man kan känna den oron om man är moderat. När vi tittar på Alliansens samlade vårmotioner kan vi se vad som kommer ut därifrån. Det är 70 miljarder i skattesänkningar. Man vill sänka skatten med ytterligare 70 miljarder.

Det är klart att vi där inte hittar en långsiktig finansiering av välfärden. Det handlar om att vi ser till att kommuner och landsting har de resurser som krävs. Det är precis här som skiljelinjen kommer att stå hela vägen fram till valet. Ska vi se till att vi bygger ut och stärker vår gemensamma välfärd, eller ska vi sänka skatten mest för dem som tjänar mest?

Här finns en tydlig skattesänkarpolitik från oppositionen där nu inte bara allianspartierna utan också Sverigedemokraterna vill genomföra mycket omfattande skattesänkningar. Sverigedemokraterna har i praktiken ställt upp på hela Alliansens skattesänkarpolitik. Den skulle sänka skatten mest för dem som tjänar mest men drabba våra barn i skolan, barnen i förskolan och våra äldre på våra äldreboenden. Det är här diskussionen kommer att stå hela vägen fram till valet: skattesänkningar eller välfärd.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2016/17:525 om skatteprioriteringar

Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Cecile Tenfjord-Toftby har frågat mig om jag avser att genomföra skatteförändringar som underlättar för jobb och företag.

Efter den förra regeringens mandatperioder såg vi en situation med stora underskott i statens finanser. Regeringen har därför lagt om politiken från ofinansierade skattesänkningar till investeringar och en starkare välfärd. Det har gett resultat. Sedan regeringen tillträdde har arbetslösheten sjunkit med 1 procentenhet, och sysselsättningen har ökat med ca 200 000 personer. Av sysselsättningsökningen tillkom 67 procent bland utrikes födda.

Regeringens näringspolitik syftar till att göra det enklare för företag att utveckla och driva sin verksamhet. För att underlätta för små, nystartade företag att rekrytera och behålla nyckelpersoner föreslår regeringen vissa lättnader i beskattningen av personaloptioner. Regeringen har också infört växa-stödet för att få fler företag att våga ta steget att anställa sin första medarbetare. För en enskild näringsidkare innebär stödet en nedsättning av arbetsgivaravgifterna under de första tolv månaderna på ersättningen till den först anställda. I en lagrådsremiss som regeringen beslutade om i går föreslås att växa-stödet utvidgas till att även omfatta vissa aktiebolag

och handelsbolag. I syfte att skapa en snabbare etablering på arbetsmarknaden samt öka antalet arbetstillfällen och sysselsättning har regeringen under 2016 och 2017 också utvidgat RUT-avdraget till att gälla vissa trädgårdstjänster, flyttjänster, it-tjänster samt reparation och underhåll av vitvaror.

Jag vill även poängtera att det är mer än skatter som påverkar företagens villkor och konkurrenskraft. Enligt World Economic Forums senaste rapport har Sverige förbättrat sin konkurrenskraft och klättrat från en niondeplats till en sjätteplats på rankningen av 138 länder.

I höstens budget kommer regeringen att återkomma med samtliga skatteförslag. Jag vill inte föregripa den processen.

Anf. 44 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Tack för svaret, finansminister Magdalena Andersson. I ett antal debatter med finansminister Magdalena Andersson har finansministern uttryckt åsikter om att det är hur man använder skatteintäkterna som är det viktiga snarare än hur man utformar skatterna.

Det är viktigt att använda skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Ett problem med dåligt utformade skatter är dock att de slår mot jobb och motverkar företagsamhet. Det är något som i sin tur drabbar välfärden, oavsett hur höga skatter man väljer att ta ut. Om färre jobbar blir skattebasen urholkad. Vägen till jobb och växande företag blir mycket svårare om den rödgröna regeringen och finansministern negligerar att utformningen av skatter har en stor betydelse.

Herr talman! Faktum är att arbetslösheten nu ökar i Sverige för första gången på många år, trots att det råder brinnande högkonjunktur. Man kan självklart, som vi hört tidigare i debatter i dag, förklara det med att vi har en väldigt stor flyktinginvandring till Sverige. Det är förklaringen till situationen. Men det berättar inte hur regeringen har tänkt att åstadkomma någon lösning.

Finansministern tog i sin förra debatt med ledamoten Annette Åkesson upp att antalet arbetslösa nu sjunker i Sverige och att sysselsättningsgraden ökar. Det är ju högkonjunktur. Där vill jag också påminna finansministern om att när de tog över hade Sverige EU:s högsta sysselsättningsgrad, trots att vi gått igenom en lågkonjunktur och finanskris som även de övriga länderna i Europa och världen har genomgått.

Nu måste vi ha en aktiv näringspolitik som gynnar tillväxten av fler jobb i Sverige. Det är just för att vi har en situation med väldigt många som ska in på den svenska arbetsmarknaden. Hur regeringen har tänkt bryta det stora utanförskapet på arbetsmarknaden har vi inte hört speciellt mycket om. Vi har hört förklaringar om varför det ser ut som det gör men inte hur de har tänkt att ta sig ur det.

Ett verktyg som kan användas för att stimulera tillväxt av jobb och företag är att ha ett skattesystem som premierar företagsamhet och viljan att arbeta och inte ett skattesystem som straffar entreprenörer som vill jobba den extra timmen eller anställa några fler i sin personal.

Därför undrar jag: Har den rödgröna regeringen några ambitioner över huvud taget på skatteområdet? Det handlar inte om bidrag eller stöd. Det handlar om hur man kan underlätta för företag på skatteområdet, så att de vill och kan se en möjlighet att växa och att anställa fler här i Sverige.

Det var det jag gärna ville ha svar på av Magdalena Andersson med min interpellation, men det fick jag inte. Nu gör jag ett nytt försök: Avser finansministern att genomföra skatteförändringar som underlättar snarare än försvårar för jobb och företag?

Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Har vi några ambitioner över huvud taget? Det var det som mitt interpellationssvar handlade om. Jag berättade om vilka skatteförändringar regeringen har gjort. Jag har också berättat om vilka saker som nu är ute på remiss. Slutgiltigt beslut om vad som ska finnas med i budgetpropositionen tror jag även Cecilie Tenfjord-Toftby kan ha respekt för kommer i samband med att budgeten behandlas.

Det är viktigt att man har de samlade förutsättningarna. Man kan inte, som i och för sig moderater gärna gör, utlova skattesänkningar innan man är säker på att man har de intäkter som möjliggör det. Annars riskerar man att det slutar med stora underskott i de offentliga finanserna, vilket för övrigt har hänt varje gång Moderaterna har suttit i en regering.

Självklart är det viktigt hur skattesystemet utformas. Det brukar jag alltid säga. Det är viktigt att man har en god utformning av skattesystemet. Men det är också viktigt hur man använder skattepengarna. Har man ett gott och väl utformat skattesystem och använder skattepengar på ett bra sätt kan man sammantaget få en högre tillväxt och högre sysselsättning än om man har låga skatter och låg nivå på det gemensamma åtagandet.

Med ett väl utformat skattesystem med pengar som går till att stimulera till arbete och arbetskraftsutbud visar den nordiska modellen hur man kan få både hög sysselsättning och en hög tillväxt samtidigt som man har höga skattenivåer och höga ambitioner i välfärden.

Vi har under flera år stått här i talarstolen och debatterat med moderater som säger att med regeringens hemska skattepolitik kommer företag inte att vilja anställa och människor kommer inte att vilja arbeta längre. Jag kan bara konstatera att efter två och ett halvt år ser vi 200 000 fler människor som arbetar. Vi ser den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år. Vi ser att arbetslösheten har sjunkit, och vi ser att långtidsarbetslösheten minskar.

Samtidigt är det så att när många som har sökt asyl i Sverige har fått asyl och nu söker sig ut på arbetsmarknaden kommer det att vara en grupp där det tar lite längre tid innan de kommer in på arbetsmarknaden. Det kommer att göra att arbetslösheten inte sjunker på samma sätt som den annars skulle ha gjort.

Här är det viktigt att vi har en politik för att de människorna ska komma ut i arbete. Där har regeringen vidtagit en rad åtgärder för att underlätta för de människorna vad gäller både utbildning och arbetsmarknadspolitik och också avskaffat vårdnadsbidraget. Vi gör nu om föräldraförsäkringen för att fler kvinnor snabbt ska komma ut i arbetslivet.

Anf. 46 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Jag har förståelse för att Magdalena Andersson inte vill lova några skattelättnader. Det är inte precis den här regeringens specialitet. De utredningar på skattesidan som Magdalena hänvisar till här har väl inte direkt heller skapat någon jubelstämning ute bland de svenska företagen. Jag återkommer till det lite senare i mitt inlägg.

Jag vill gärna citera delar av Magdalena Anderssons svar till mig: ”Regeringens näringspolitik syftar till att göra det enklare för företag att utveckla och driva sin verksamhet.” Om det är regeringens ambition har ni inte lyckats speciellt väl. I februari kom en rapport från Näringslivets Regelnämnd, som ser över inte bara skatteregler utan alla regler. Därför är det bra att också näringsminister Damberg nu har kommit in i kammaren. Rapporten kan inte ha varit speciellt rolig läsning för den rödgröna regeringen. Den visar nämligen mycket tydligt att företagen själva upplever att det har blivit mycket krångligare att driva företag i Sverige det senaste året.

32 procent av företagen i Sverige anser att det har blivit krångligare att driva företag i dag jämfört med för ett år sedan. Jag säger detta för att stryka under att det inte handlar om alliansregeringens tid vid makten, utan det handlar om den rödgröna regeringens tid vid makten. 32 procent tycker alltså att det har blivit betydligt svårare. Man kan också läsa att 2 procent tycker att det har blivit enklare att vara företagare i Sverige.

Man kan läsa vidare i rapporten, där det framgår att 78 procent har inget eller bara lite förtroende för regeringens regelarbete. Företagen delar alltså inte alls Magdalena Anderssons uppfattning att det har blivit ett bättre företagsklimat i Sverige.

Lägg ovanpå det den rödgröna regeringens skattechock på 40 miljarder, som bland annat drabbar de företag som regeringen säger sig vilja stimulera. Och det stoppar inte där: Låt oss återkomma till Magdalenas utlovade skatteförändringar med försämrade 3:12-regler, som gör det dyrare för de små företagen, flygskatt, en aviserad kilometerskatt och en bankskatt som regeringen försöker dölja genom att kalla den för en avgift.

Är det konstigt att det uppstår en debatt om huruvida det över huvud taget är lönt för företag att stanna kvar i Sverige?

Jag fick ett mejl från basindustrierna den här veckan. De säger: Vi hör ständigt i den politiska debatten att man pratar om svenska företag. Det är klart att svenska företag, ägda av svenskar, kan känna att de vill vara i Sverige just för att det är Sverige. Men ägarstrukturen håller på att förändras. Vi har nu företag i Sverige som ägs av ägare utomlands, som inte har denna lojalitetskänsla mot Sverige. Därför är det extra viktigt – och det blir viktigare för varje dag som går – att Sverige uppfattas som ett attraktivt land att verka i.

Höjda skatter och ökat regelkrångel kan väl omöjligt vara regeringens uppfattning om hur man gör det enklare för företagare att utveckla och driva sina företag, eller hur är det med den saken? Det verkar som om Magdalena Andersson och Sveriges företagare lever i helt skilda världar. Antingen har regeringen hamnat helt fel med sin politik eller så är det företagen som helt enkelt inte fattar vad regeringen faktiskt har gjort för dem.

Vad tror finansminister Magdalena Andersson är förklaringen till detta avstånd mellan regeringens uppfattning och näringslivets uppfattning?

Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! När jag träffar företagare är det oftast tre saker som de tar upp när man frågar vad de har för problem och vad det är för något som hindrar dem från att expandera. Det är oftast samma tre saker: Det är svårt att hitta rätt kompetens, man har problem med infrastrukturen och man har

problem med bostäder om man vill anställa människor. Alla dessa tre frågor tar regeringen tag i, och det är inte tre frågor som kan lösas med det moderata konceptet skattesänkning.

Vi ser till att bygga ut Kunskapslyftet, så att fler människor får möjlighet att få den utbildning som företagen efterfrågar. Det är många företag som i dag säger att de inte kan expandera på grund av att man saknar rätt kompetens. Det är uppenbart att den moderatledda regeringen inte rustade människor för högkonjunkturen under de år vi hade kris. Det är därför vi nu ser den akuta arbetskraftsbristen. Man skulle ha satsat mer pengar på vidareutbildning för dem som var arbetslösa under krisen. Nu har vi sett till att bygga ut ett kunskapslyft så att 50 000 fler människor i år får möjlighet att få denna utbildning, som är viktig för att få jobb men också viktig för att näringslivet ska kunna anställa.

Vi har satsat stort på bostadsbyggande. Vi har nu ett rekordstort bostadsbyggande. Det är viktigt för att människor ska kunna flytta dit där jobben finns. Det är ett stort problem, inte minst för ungdomar, att kunna flytta till jobb och utbildning eller att över huvud taget flytta hemifrån. Regeringens investeringsstöd möjliggör billiga hyresrätter, så att fler ungdomar kan få möjlighet till den fantastiska känslan att sätta nyckeln i dörren till sin första egna bostad.

Vi har investeringar i infrastruktur. Det är ett annat eftersatt område och ett stort problem för svensk industri och för det svenska näringslivet. Regeringen har gjort omfattande investeringar i järnvägsunderhåll och har även i den ambitiösa infrastrukturpropositionen lagt ut en ambitiös plan för de kommande åren.

Cecilie Tenfjord-Toftby säger som sagt ofta att regeringens politik kommer att leda till att färre vill utbilda sig, att färre vill arbeta och att företagen inte vill anställa. Men det vi ser är att 200 000 fler människor har ett arbete att gå till. 114 000 av dessa jobb kommer i det privata näringslivet. De anställer så att det står härliga till. Därutöver finns 100 000 lediga jobb som man har svårt att besätta på grund av att kompetensen saknas.

Vi ser i den senaste statistiken att de utländska investeringarna i Sverige har tredubblats. Industriinvesteringarna är de största sedan finanskrisen.

Det är alltså uppenbart att det finns framtidstro i det svenska näringslivet. Det kanske vi kan glädja oss åt tillsammans.

Anf. 48 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Ja, jag gläds åt framgångar för det svenska näringslivet. Det gör jag verkligen. Men det verkar som om Magdalena Andersson och jag inte deltar i samma debatt. Jag vill väldigt gärna höra av Magdalena Andersson vilka andra skattebesked regeringen har till de svenska företagen än 3:12-regler, flygskatt, aviserad kilometerskatt och en dold bankskatt. Det är 40 miljarder kronor i skattehöjningar, och då är inte dessa inräknade.

Detta är inga bra signaler att skicka ut till de svenska företagen. De svenska företagen har inte speciellt högt förtroende för den svenska regeringens näringspolitik just nu. Att Magdalena Andersson väljer att angripa mig och den tidigare alliansregeringen i stället för att tala om sin egen skattepolitik börjar vi bli vana med vid det här laget. Jag kan väl tycka att

regeringens ovilja att prata om sin egen skattepolitik är att springa ifrån sitt ansvar.

Det är ni som sitter i regeringen just nu. Det är ni som ska redogöra för hur ni tänker lösa de stora utmaningar som Sverige står inför med bland annat ett stort och växande utanförskap på arbetsmarknaden. Det är sant att vi har en arbetslöshet som har gått ned under en tid och att vi har en högre sysselsättningsgrad. Men tacka högkonjunkturen för det! Sverige hade under Alliansens styre EU:s högsta sysselsättningsgrad trots finanskris och lågkonjunktur.

Jag hade hoppats på i alla fall några tydligare svar, men det fick jag inte den här gången heller. Jag kan väl i vanlig ordning leva med det. Men jag tycker faktiskt, herr talman, att Magdalena Andersson är skyldig Sveriges företagare en förklaring på hur regeringens politik har gjort det enklare att driva och utveckla företag i Sverige. De delar, som jag tidigare har sagt, inte finansministerns uppfattning.

Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag försöker svara på Cecilie Tenfjord-Toftbys frågor, men hon tycker inte att hon får några svar. Det kanske beror på att hon inte får exakt de svar hon önskar, nämligen de moderata svaren som oavsett fråga är: en stor skattesänkning, helst mest för dem som tjänar mest.

Regeringen för en bredare politik än så. Många av de problem som företagare tar upp med mig när jag möter dem kan inte lösas med skattesänkningar. Det är inte en skattesänkning som gör att man hittar en ingenjör, en undersköterska eller en plåtslagare. Där behöver vi göra en utbildningssatsning. Det är inte skattesänkningar som gör att hålen försvinner ur grusvägen eller att man har möjlighet att transportera järnvägsgods på ett säkrare sätt. Det är inte skattesänkningar som gör att det byggs hyresrätter, så att ungdomar kan flytta dit där jobben växer fram. Här krävs en annan och bredare politik.

Självklart ska vi ha ett skattesystem som är väl utformat. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att säkra att vi har ordentliga finanser, och på så sätt har vi ökat skatteintäkterna. Vi har också genomfört viktiga riktade skattesänkningar mot företag, bland annat mot små företag som gör sina första anställningar. Vi har dessutom utvidgat RUT-avdraget och har nu ett förslag om personaloptioner, vilket är mycket efterfrågat i näringslivet.

Vi måste ha en politik som håller ihop så att vi kan se till att vi långsiktigt säkrar hållbarheten i de offentliga finanserna. Att regeringens sammanhållna politik är bra för konkurrenskraften i Sverige är det inte bara jag som säger. World Economic Forum har höjt Sveriges ranking från den niondeplats som gällde när Moderaterna ledde regeringen till den sjätteplats som gäller i dag. Utomstående betraktare gör alltså bedömningen att regeringens samlade politik stärker konkurrenskraften i Sverige, inte minst tack vare att vi har stärkt statsfinanserna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 50 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Erik Ottoson har frågat mig vad jag och regeringen avser att vidta för åtgärder i syfte att attrahera fler drönarföretag till Sverige. Erik Ottoson har även frågat mig vad jag och regeringen avser att vidta för åtgärder för att främja svensk innovation inom drönarteknik.

Drönare används i dag exempelvis av mäklare, skogsbolag, fotografer, filmbolag, räddningstjänst och polis. Svenska företag utvecklar och tillverkar också drönare för såväl en svensk som en internationell marknad.

Regeringen arbetar med att stärka förutsättningarna för både svenska och utländska företag att bedriva en konkurrenskraftig verksamhet med bas i Sverige oavsett bransch.

Sedan oktober 2014 har 200 000 fler människor ett jobb att gå till. Industriföretagens framtidstro har inte varit så här stark på över 20 år, och inte sedan innan finanskrisen har svensk industri investerat så mycket på ett år i Sverige som 2016. De utländska direktinvesteringarna i Sverige ökar stadigt.

Ett av de främsta tillväxthindren i detta läge är kompetensförsörjningen, och regeringen genomför därför ett kunskapslyft med 50 000 nya utbildningsplatser redan i år. För att stärka svenska företags långsiktiga konkurrenskraft genomförs också en kraftsamling för innovation i forsknings- och innovationspropositionen. Vidare finansierar Vinnovas program flygforskning, forskning och innovation om nya material och andra ämnesområden som är viktiga för drönarutvecklingen. Det inrättas nu också ett testcenter för drönare i Västervik i samarbete mellan kommunen, företag och staten genom RISE och Vinnova.

Regeringen har även reformerat de svenska industriforskningsinstituten och det statliga riskkapitalet samt presenterat en strategi för nyindustrialisering av Sverige, Smart industri.

Regeringen lade fram en flygstrategi i januari i år. Av den strategin framgår tydligt att Sverige ska upprätthålla sin position som stark flygindustrination, och genom de strategiska samverkansprogrammen tillförs från och med i år nya medel till innovationsprojekt inom en rad områden av betydelse för flygindustrin.

Anf. 51 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Frågan om drönare inom civil luftfart har blivit alltmer aktuell de senaste åren i och med att det har blivit mer lättillgängligt för vanliga medborgare men också för företag att använda sig av tekniken, precis som ministern redogör för.

Min fråga tog främst sitt avstamp i ett besök vid testbädden i Västervik som statsrådet beskriver. Det jag tog med mig därifrån var att vi har en hel del problem i svenska regelverk och svensk lagstiftning och i förutsättningarna i Sverige att tillvarata den här branschen på absolut bästa sätt. Det rör sig till exempel om hur vi hanterar luftrummet och om de regulatoriska delarna vid svenska myndigheter.

Det är en ny bransch som olikt mer etablerade branscher fortfarande befinner sig i sin linda och där många barnsjukdomar uppstår i en myndighetsstruktur som är ovan vid att hantera frågorna och det också finns ett regelverk som kanske inte riktigt hade drönarna för ögonen när det skapades. Det var lite grann i det jag tog min utgångspunkt när jag ställde frågan.

Statsrådet ger ett svar på en mer generell nivå, och jag har full respekt för det. Det kan vara lämpligt ibland. Men jag skulle ändå vilja ställa några följdfrågor till ministern gällande just hur vi använder vårt luftrum och hur vi kan skapa möjligheter för den här industrin att växa och frodas i Sverige när vi har så utomordentligt bra förutsättningar att göra det i vårt avlånga, glesa land.

Testbädden i Västervik är bra på många sätt och vis. Inom ramen för den kan man hitta i princip varje terräng som finns i Sverige med undantag av till exempel fjällmiljö. Men fjällmiljö är en icke oväsentlig del av ett sådant här utvecklingsarbete. I stället för att befinna sig i Västervik, där det är billigt för till exempel startup-företag att ta del av den här tekniken, måste man då ta sig till vad som i huvudsak är militära testområden där det kan kosta upp till 1 miljon om dagen att få bedriva sin testverksamhet – någonting som självfallet är förbjudande dyrt för de här inte alltid kapitalstinna startup-företagen och forskningsgrupperingarna som arbetar med detta.

Det beskrivs också mycket hur det skiljer sig markant hur olika svenska myndigheter väljer att hantera detta. Till exempel Transportstyrelsen har ett väldigt gott rykte. Man försöker där knöla in det här i ett regelverk som inte är anpassat för verksamheten, medan uppfattningen är att Datainspektionen snarare söker problem än lösningar.

Jag skulle vilja fråga ministern om det finns någon tanke kring hur man för den här framväxande industrin kan skapa ett paket för att se till att sådana här hinder undanröjs. Riksdagen har trots allt lämnat ett tillkännagivande till regeringen om att man ska ta fram en strategi just för att främja drönarteknikens civila tillämpningar och skapa ett nyare regelverk. Jag vet inte hur regeringen har bestämt sig för att tillvarata detta, men om jag har lite tur kan näringsministern kanske ge en inblick i hur man kan försöka gifta samman detta.

Anf. 52 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, Erik Ottoson, för en viktig interpellation! Jag tror att det är viktigt att vi är fler som talar om aktiva åtgärder för att inte bara stimulera innovation i Sverige utan också attrahera internationella aktörer till Sverige som vill vara med och utveckla verksamhet i vårt land. Jag tycker verkligen att Sverige på det här området har goda förutsättningar att jobba med de här frågorna.

Jag ska tala lite övergripande först. Investeringsfrämjandet är en fråga som vi har prioriterat upp i den här regeringen. När man konstruerade Business Sweden en gång i tiden blev fokus mycket på exportfrågor. Exportfrågor är viktiga för Sverige, men investeringsfrämjandet tonades ned lite. Vi försöker skapa en bättre balans nu. Vi satsar mer på exportfrämjandet men försöker också bygga upp den kompetens vi har när det gäller investeringsfrämjande i Sverige på ett bättre sätt inom ramen för Business

Sweden och i samarbete med inte minst regionala investeringsfrämjande organisationer runt om i Sverige.

Vi tror att politiskt tryck behövs för att öka investeringsfrämjandet och sälja Sverige runt om i världen. Jag är aktiv i det här arbetet och välkomnar verkligen att fler partier och fler ledamöter i riksdagen är aktiva i det här arbetet.

När det gäller vad som kan leda till ett ökat investeringsfrämjande är en del frågan om testbäddar. I den senaste forskningspropositionen pekade vi ut Testbädd Sverige som ett begrepp och som ett sätt att få ut mer impact av de forskningssatsningar som vi gör i Sverige. Hur kan man transformera all den kunskap som finns, inte minst på universitet och högskolor i Sverige, till praktisk användning både för nya företag och i förändrade sätt att arbeta i offentliga organisationer, kommuner och landsting och myndigheter i övrigt?

Den testbädd i Västervik som Vinnova har varit med om att stödja och där RISE också är en aktör är unik. Man tittar bland annat på miljöteknik och på certifiering och utbildning för flygande förarlösa och ibland autonoma farkoster. Det är intressant att se vad det blir av det här. Hur kan man attrahera fler aktörer hit, till exempel startup-bolag som vi var inne på och som kanske inte har de fetaste plånböckerna men ändå kan skapa ett kluster av kompetens som är tillräckligt attraktivt för att driva den här verksamheten vidare?

Den 4 maj gav vi Vinnova i uppdrag att samordna arbetet med Testbädd Sverige som en nationell samordnande funktion i Sverige.

Vårt mål är också att myndigheter ska bli engagerade i testbäddsverksamhet på ett tidigt stadium. Testbäddar kan vara lärorika för myndigheter när det gäller vilka utmaningar som finns för tolkningar av regelverk och förordningar. Vilka kreativa möjligheter finns det att tolka förordningar och regelverk så att innovation och utveckling medges? Jag hoppas verkligen att den här modellen kan leda till att myndigheter kanske inte behöver ett nytt regeringsuppdrag varje gång utan att de jobbar kontinuerligt med att utveckla regelverk i sina verksamheter.

Det är svårt. Drönarteknik används på en massa olika områden, vilket vi var inne på. I dag kan den användas i jordbruket, för att använda bekämpningsmedel på ett smartare sätt. Vinnova stöder möjligheter till det. Den kan också användas för miljöövervakning över hav och land. Drönarteknik kan användas vid eftersökningar av försvunna personer, till exempel för att hjälpa Missing People. Och man har börjat titta på hur man skulle kunna använda den vid farliga uppdrag inom gruvnäringen.

Det är alltså inte *ett* regelverk som behöver ändras. Ofta är det väldigt olika regelverk. Det här är en teknik som kommer att gå in i många olika typer av verksamheter. Det är en möjlighet, men om vi ska vara ärliga innebär det också en utmaning för just frågan om regelverk.

Anf. 53 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Jag tänker ta vid där ministern slutade. Det är precis så!

Det var också lite mot den bakgrunden som riksdagen, på ett alliansinitiativ, lämnade tillkännagivandet om att det behövs en drönarstrategi. Det behövs en överblick och översyn av de olika regelverken. De kan behöva kompletteras eller förändras. Man kan behöva göra nya, mer strömlinjeformade tolkningar – om jag får uttrycka det på det viset.

Prot. 2016/17:119

2 juni

Svar på
interpellationer

Jag hoppas att regeringen tar riksdagens tillkännagivande på allvar och tar detta vidare, så att vi får en strategi som omfattar hela det här nya transportslaget, den här nya tekniken. Det är en disruptiv teknik, en disruptiv innovation som ställer mycket på ända.

Jag och ministern är kanske överens om att inte alla användningsområden för den här tekniken är önskvärda. Därför behövs det också en diskussion om var gränsen går. Den diskussionen ska inte bara föras i Sverige. Den förs självfallet också på europeisk och internationell nivå. Men i de diskussionerna måste Sverige ha en tydlig linje i fråga om var vi drar gränsen.

Just investeringsfrämjandet och Testbädd Sverige, som ministern talade om, är såklart lovvärda initiativ. Men jag måste meddela statsrådet att vi ligger en bit efter. Under ett antal år, vid det här laget, har folk som arbetar med den här tekniken samlats vid olika samlingar runt om i världen. Det har då pågått en huggsexa, mer eller mindre, mellan olika länder, delstater och regioner som försöker dra till sig den här tekniken och de jobb som kommer med den teknikutvecklingen och fortfarande ganska kraftiga innovationen. Där har Sverige inte deltagit. Vi skulle egentligen ha behövt delta.

Min förhoppning är att de besked som jag får från ministern i dag innebär att vi kommer att finnas på plats, i olika format – kanske inte som nationen Sverige, men genom företrädare för olika svenska intressen. Sverige har nära nog unika förutsättningar att vara testbädd och utvecklingscentrum för den här sortens teknik. Det har bland annat att göra med utrymmet i vårt land. Vi har plats för den formen av testverksamhet. Men Sverige besitter också ganska mycket kompetens som man kan använda för detta. Det måste komma ut i världen.

Vi riskerar annars att bli ”bara” testbädden. Då besöker internationella företag Sverige. De testar sin verksamhet här och åker sedan hem och fortsätter att skapa värdena hemma. Jag upplevde att det finns en liten risk för det, när jag var i Västervik och fick höra att fransoser är på väg dit. De vill titta på testbädden. Men de kommer alltså att skapa värdet i Frankrike. De kommer att besöka Sverige men skapa jobben i Frankrike. Då tar vi inte del av jobbutvecklingen på samma sätt som vi hade kunnat göra.

Det är väl lite mer generella kommentarer.

Min fråga till statsrådet blir: Ska jag tolka det som att vi kanske kan se en mer aktiv roll för Sverige när det gäller att flytta de jobben hit? Det gäller att se till att visa att vi har de här fantastiska förutsättningarna, så att man inte bara besöker och testar i vår testbädd utan också etablerar sig i Sverige. Vi har attraktiva villkor när det gäller löneläge och andra goda förutsättningar för företag att landa här i Sverige.

Anf. 54 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Det är sant att riksdagen har gett ett tillkännagivande. Det bereds naturligtvis i Regeringskansliet. Vi tar tillkännagivanden på allvar.

Regeringskansliets arbete är indelat i flera olika delar. Vi följer inte minst det arbete som nu sker på EU-nivå. Det är också viktigt. Europeiska byrån för luftfartssäkerhet presenterade alldeles nyligen ett förslag om säker introduktion av drönarverksamhet i luftrummet. Det är nu ute på offentlig konsultation. Regeringen och dess myndigheter bidrar i det arbetet.

Men jag uppmanar också andra aktörer som är aktiva i sektorn att vara på hugget nu – det är viktigt att framhålla det – och se till att den europeiska lagstiftningen blir korrekt och bra även om det kommer att ta några år innan den finns på plats.

I fråga om vår egen lagstiftning kom det största bakslaget för branschen när Högsta förvaltningsdomstolen tittade på kamerafrågan. Vi fick då ett bakslag och en tolkning som jag inte tror att någon av oss hade förväntat oss egentligen.

Den här regeringen tillsatte redan hösten 2015 en utredning för att se över kameraövervakningslagen, som den förra regeringen tog fram. Men den fick ett annat utfall än ni hade tänkt. Det visar att det här med reglering inte är enkelt. Tekniken springer framåt, och utvecklingen går väldigt fort. Och vår roll är att skapa lagstiftning som är långsiktig och robust och helst teknikneutral i så stor utsträckning som möjligt.

Eftersom riksdagen för den diskussionen vill jag påminna om att vi i propositionen om kameraövervakningslagen föreslog att privat sektors användning av drönare inte ska omfattas av kameraövervakningslagen. Det har öppnat upp en stor del av verksamheten igen. Jag tror att det var viktigt att vi kunde agera snabbt och visa att vi tog regel- och lagstiftningstolkningsfrågorna på allvar.

Jag säger inte att det är klart i och med det och att vi inte behöver göra förändringar i andra lagar och regelverk. Det kommer vi säkert att behöva göra med tiden. Det här är en ny typ av företeelse som kommer att påverka ganska många olika sektorer.

När det gäller testverksamheten i Västervik, men också andra länders intresse för frågan, måste vi vara realistiska. Jag tror inte att Sverige kommer att vara bäst på allt när det gäller drönarverksamhet. Många länder har gjort kraftfulla satsningar under lång tid och är därmed väldigt duktiga på några områden. Om några av de länder som har gjort satsningar och som är framgångsrika vill komma till Sverige och testa i en testverksamhet kan vi inte bara tjäna lite pengar på testverksamheten; det innebär också att vi har chans att bygga mer kunskap i Sverige, kopplat till internationella aktörer som är här.

Det är alltså viktigt att internationella aktörer är i Sverige och bidrar till vårt kluster och till utvecklingen av kompetens på området, även om de inte bedriver produktion i Sverige. Även i de fall där internationella företag har kommit längre eller gör större satsningar tror jag att det finns ett intresse för oss att få den testverksamheten till Sverige i så stor utsträckning som möjligt. Det bygger ett kluster och en kunskap över tid som vi har nytta av.

Jag hoppas också att svenska företag och organisationer håller sig framme i internationella sammanhang. Jag hoppas inte minst att de marknadsför de möjligheter som vi har att bedriva test- och demonstrationsverksamhet i Sverige, för att testa ny teknik men under väldigt olika förutsättningar.

Jag hoppas att testbädden i Västervik ska bli en framgång. Och jag ser fram emot att fortsätta diskutera de här frågorna fler gånger i kammaren.

Anf. 55 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet!

Jag vill börja med att hålla med om att det stora dråpslaget kom med Högsta förvaltningsdomstolens dom i kameraövervakningslagfrågan. Där tycker jag att regeringen har lagt fram ett bra förslag som kan behöva ses över. Utöver integritetsaspekter bör man se till att allting funkar. I grunden är det viktigt att den här verksamheten kan fortsätta på ett bra sätt.

Sedan vill jag uttrycka en liten besvikelse över att ministern signalerar att vi kan vara ganska nöjda med att man kommer hit och testar saker även om man inte tillverkar dem här. I sitt svar säger ministern för övrigt att svenska företag utvecklar och tillverkar drönare också i Sverige, vilket är nytt för mig. All tillverkning som jag har sett har varit på hobbynivå eller möjligen enskilda luftfartyg. Jag känner inte till att det ännu existerar någon mer reguljär tillverkning, men det kan vara så att ministern sitter på annan information.

Jag konstaterar att vi har en lång väg att vandra, och jag krokas gärna arm med ministern och andra företrädare för att se till att det blir en så bra diskussion och ett sådant konstruktivt arbete med detta som möjligt. Jag ser fram emot resultatet av tillkännagivandet om en drönarstrategi. Det är nödvändigt för att man ska kunna ta till vara på de olika aspekterna på regelverk och lagstiftning.

Sedan delar jag ministrernas uppfattning om att teknikneutral lagstiftning är nödvändig, men den är inte alltid möjlig. Det är bara att inse, men vi får väl göra så gott vi kan. Där tror jag att vi har en läxa att lära inom väldigt många av de nya tekniksprång som sker, och då måste man nog också vara på hugget och inte bara se hur saker möjliggörs långsiktigt. Man måste också se hur nya möjligheter som kan bli hot hanteras.

Anf. 56 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill avsluta med att tacka Erik Ottoson för en viktig interpellationsdebatt om innovation, om Sveriges möjligheter att flytta fram positionerna på det här området och om vårt gemensamma ansvar för att marknadsföra de förutsättningar som finns i Sverige. Det är ett arbete som måste bedrivas kontinuerligt.

Ibland ser man drönarverksamhet som en enskild liten verksamhet och att den är separat. Men den här tekniken möjliggör just samverkan med andra industrier och verksamheter. Det är där som jag tror att den stora potentialen finns för utveckling. Ett exempel är när traditionell svensk gruvindustri använder drönarverksamhet i sin verksamhet. Då skapas det en interaktion när våra stora företag som har stora ekonomiska muskler kan bidra till en utveckling av drönarverksamhet.

Ett ytterligare exempel är byggföretag som fortsätter att utveckla drönarverksamhet i sin produktion och sin planeringsprocess. Andra exempel är jordbruket och skogsbruket. Det är där de ekonomiska drivkrafterna för en växande marknad finns. Sverige har en del unika branscher och sektorer där drönarteknik kan komma att spela en väldigt stor roll.

Jag ser fram emot att mycket av utvecklingen och produktionen i framtiden också kan förläggas till Sverige.

Andre vice talmannen meddelade att utbildningsminister Gustav Fridolin på grund av pressträff var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2016/17:466 av Sofia Fölster (M) om lottning eller valfrihet i skolan.

Interpellationen skulle besvaras vid ett senare tillfälle.

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2016/17:199 Reglerna om finansiering av kärnavfallshanteringen

2016/17:200 Miljöbedömningar

2016/17:201 Elberedskapsavgift

2016/17:202 Biogas i naturgasnätet

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 1 juni

2016/17:550 Företrädaransvar i aktiebolag

av *Larry Söder* (KD)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2016/17:551 Skattebefrielse för höginblandade biobränslen

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet *Ibrahim Baylan* (S)

2016/17:552 Fortsatt sjunkande antal poliser i Sverige

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 1 juni

2016/17:1503 Ökat stöd till statlig upphandling av flygtrafik

av *Helena Lindahl* (C)

till statsrådet *Anna Johansson* (S)

2016/17:1504 Diskrimineringslagstiftningen

av *Boriana Åberg* (M)

till kultur- och demokratiminister *Alice Bah Kuhnke* (MP)

Prot. 2016/17:119
2 juni

2016/17:1505 Statsbidrag och byråkrati i skolan
av *Linus Sköld* (S)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:1506 Gotländsk elförbindelse

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:1507 Ofredanden av unga kvinnor i skolmiljö

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1508 Terrorfinansiering genom ekobrott

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1509 Subventionerat bostadsbyggande

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:1510 Ersättning vid sjukdom

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:1511 Preskriptionstider för brott

av *Jamal El-Haj* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1512 Ny nationell flygskatt

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1513 Migrationsverkets utredningsintervjuer

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1514 Ursprungsmärkning av olja

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 11.53.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 9 anf. 39 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om faktapromemorior	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ärenden för bordläggning.....	1
§ 5 Svar på interpellationerna 2016/17:474 och 516 om skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda.....	2
Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 NIKLAS WYKMAN (M)	3
Anf. 3 LOTTA FINSTORP (M).....	4
Anf. 4 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	5
Anf. 5 NIKLAS WYKMAN (M)	6
Anf. 6 LOTTA FINSTORP (M).....	7
Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	8
Anf. 8 NIKLAS WYKMAN (M)	9
Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M).....	9
Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	10
§ 6 Svar på interpellation 2016/17:521 om incitament att jobba.....	11
Anf. 11 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	11
Anf. 12 SOFIA FÖLSTER (M).....	11
Anf. 13 NIKLAS WYKMAN (M)	12
Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	13
Anf. 15 SOFIA FÖLSTER (M).....	14
Anf. 16 NIKLAS WYKMAN (M)	15
Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	16
Anf. 18 SOFIA FÖLSTER (M).....	17
Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	18
§ 7 Svar på interpellation 2016/17:517 om surrogatmoderskap i Sverige	19
Anf. 20 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	19
Anf. 21 SOFIA FÖLSTER (M).....	19
Anf. 22 NIKLAS WYKMAN (M)	20
Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	21
Anf. 24 SOFIA FÖLSTER (M).....	22
Anf. 25 NIKLAS WYKMAN (M)	23

Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	24
Anf. 27 SOFIA FÖLSTER (M).....	25
Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	25
§ 8 Svar på interpellation 2016/17:524 om våld och hot mot blåljuspersonal	26
Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
Anf. 30 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	27
Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	27
Anf. 32 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	28
Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	29
Anf. 34 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	30
Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	31
§ 9 Svar på interpellation 2016/17:520 om finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.....	32
Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	32
Anf. 37 ANETTE ÅKESSON (M).....	32
Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	33
Anf. 39 ANETTE ÅKESSON (M).....	34
Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	35
Anf. 41 ANETTE ÅKESSON (M).....	36
Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	37
§ 10 Svar på interpellation 2016/17:525 om skatteprioriteringar	37
Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	37
Anf. 44 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	38
Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	39
Anf. 46 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	39
Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	40
Anf. 48 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	41
Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	42
§ 11 Svar på interpellation 2016/17:513 om Sveriges roll i den växande civila drönarindustrin	43
Anf. 50 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	43
Anf. 51 ERIK OTTOSON (M)	43

Anf. 52 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	44	Prot. 2016/17:119
Anf. 53 ERIK OTTOSON (M).....	45	2 juni

Anf. 54 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	46	
Anf. 55 ERIK OTTOSON (M).....	48	
Anf. 56 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	48	
§ 12 Svar på interpellation 2016/17:466.....	49	
§ 13 Bordläggning.....	49	
§ 14 Anmälan om interpellationer.....	49	
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	49	
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 11.53.....	50	